

Perikópa

0. BEVEZETÉS

A szó a görög *perikoptein* (= körbevágni) igéből származik, és már az egyházatyák is használják kisebb szentírási szövegegységek elnevezésére. A 16. század óta a szentmise olvasmányainak (szentlecke és evangélium) általánosan használt neve. Az olvasmányok éves rendjét perikópajegyzékek tartalmazták (ilyet találunk ma a Direktóriumban), leírva röviden hol található a szentírásban. Majd ki is gyűjtötték a szentírásból a perikópa jegyzékben felsorolt olvasmányokat az ún. lekciónáriumokban és evangéliáriumban. Ma a II. Vatikáni Zsinat után a VI. Pál által 1969-ben kiadott *Ordo lectionum Missae* (= a Mise olvasmányainak rendje) szerint a Magyar Katolikus Püspöki Kar által jóváhagyott magyar fordítású olvasmányos könyveket használjuk.

0.1. A VASÁRNAPOK OLVASMÁNYAI

A vasárnapok és a főbb ünnepek olvasmányait három piros színű kötetben találjuk, a három szinoptikus evangélium köré szervezve, három évre bontva, A-B-C év megjelöléssel a fedőlapon. Az egyházi év advent első vasárnapján kezdődik, és a 34. évközi vasárnap (Krisztus Király ünnepével) ér véget.

A évben Szent Máté

B évben Szent Márk

C évben Szent Lukács evangéliumát olvassuk folyamatosan. Szent János evangéliumának nincs külön éve, de a kiemelt időszakokban (advent, karácsony, nagyböjt, húsvét) több helyen jánosi részletek szakítják meg a szinoptikusok folyamatos olvasását, sőt B évben az évközi időben János 6 fejezete is felolvasásra kerül több részre bontva, mivel Márk evangéliuma rövidebb mint Máté és Lukács evangéliuma.

Az olvasmányokat az Ószövetségből, vagy az Apostolok cselekedeteiből (húsvéti idő) vesszük, nem folyamatos olvasásban. Az evangélium témájához kapcsolódnak. A zsoltárversek is ehhez a témához igazodnak. A szentleckét az apostoli levelekből vesszük, többnyire folyamatos olvasásban több vasárnapon keresztül. Témájuk nagyrészt nem igazodik az evangélium témájához. Az alleluja verse már az evangéliumra mutat, többnyire abból vett idézet.

0.2. A HÉTKÖZNAPOK OLVASMÁNYAI

Két zöldszínű kötetben találjuk, római I. és II. megjelöléssel a fedőlapon. Az I-es kötetben a kiemelt időszakok követik egymást adventi, karácsonyi, nagyböjti,

húsvéti idő sorrendben, és még az évközi idő első kilenc hete. A II-es kötet a többi évközi hetet tartalmazza (10-34). Az evangéliumokat itt is folyamatosan olvassuk: Márk, Máté és Lukács sorrendben. Az evangéliumokat egy olvasmány vagy szentlecke előzi meg folyamatos olvasásban. Két változatban vannak: páratlan (I. év) és páros (II. év). A zsoltárok az olvasmányra az alleluja vers az evangéliumra mutatnak.

0.3. *A SZENTEK ÜNNEPEI ÉS EMLÉKNAPJAI*

Egy kékszínű kötetben található a perikópák. Naptári napok szerint követik egymást. Egy evangélium és egy olvasmány vagy szentlecke van minden napra. Témájuk az adott szent alakjához illeszkedik. Kiemelt ünnepeken olvasmány és szentlecke is van. A főünnepeknek vigília (előesti) változata is lehet. Főünnepeken és ünnepeken mindig ebből a kötetből kell venni a perikópát, de emléknapokon lehet, sőt tanácsos, a hétköznapi soros napját olvasni.

0.4. *OLVASMÁNYOK KÜLÖNLEGES ALKALMAKRA*

Egy barna kötetben különböző társadalmi, ünnepi eseményekhez illő szövegválogatásokat találunk. Használatuk ritka.

1. *ADVENT*

- Az advent eljövetele jelent. Három várakozás:
  - o karácsonyvárás
  - o az Ószövetség kétezer éves várakozása
  - o Jézus második eljövetele (eszkatológia)
- A négy vasárnap evangéliumi perikópáit párhuzamosan tekintjük át.

1.1. *ADVENT I. VASÁRNAPJA*

- Az első vasárnap témája: Jézus 2. eljövetele.

„A” évben: Ev. Mt 24,37-44

1. Összefüggés:

- Máté öt nagy beszéd köré szervezi evangéliumát, ami az elemzők szerint Mózes öt könyvére utal. Jézus mint új Mózes jelenik meg:

A hegyi beszéd 5-7

A missziós beszéd 10

Példabeszédek az Isten országáról 13

Az egyházi beszéd 18

Az eszkatológikus beszéd 23-25

- A mai perikópát az ötödik beszédben találjuk

Matthew 24:37 ὡς περ γὰρ **ἐν ἡμέραις** τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ **παρουσία** τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

³⁷Mert, amiként Noé **napjai** voltak, úgy lesz **az Emberfia eljövetele** (adventje) is.

- *nap* – *napok* az isteni beavatkozás ideje: számonkérés, üdvösség.
- *paruszia* – *jelenlét*, valami közelgő dolognak a megérkezése, advent.
- Jézus parúziája egy állandóan jelenlévő közeledés.
- Párhuzamban vele az *erkhomai* – *jönni* igét használja a perikópa, igaz, egyszer a tolvajra vonatkoztatva (43).
- *Nóé* – *Emberfia* mindkettőjükhöz egy (bűnös) korszak lezárása, és egy új (üdv) korszak kezdete kötődik.

Matthew 24:38 ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς **ἡμέραις** [ἐκείναις] ταῖς πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς **ἡμέρας** εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν,

³⁸Mert amint voltak azokban a **napokban** a **kataklizma** (vízözön) előtt evők és ivók, házasulók és férjhez menők, azokig a **napokig**, amikor Noé bement a bárkába,

- *katakliuszmosz* a közbeszédben az emberiség létét fenyegető természeti katasztrófát jelent, a Septuagintában a vízözönt, héberül *mabbúl*, fordítja.

Matthew 24:39 καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ **κατακλισμὸς** καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται [καὶ] **ἡ παρουσία** τοῦ **υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου**.

³⁹És nem tudtak semmiről, amíg el nem jött a **kataklizma**, és elragadta valamennyit, úgy lesz az **eljövetele** **az Emberfiának** is.

- A cselekvések módját tekintve, a participiumokat felváltja az aoristos: a folyamatosnak megélt evést, ivást, házasodást megszakítja az Úr határozott és markáns eljövetele.

Matthew 24:40 τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, εἰς παραλαμβάνεται καὶ εἰς ἀφίεται·

⁴⁰Akkor ketten lesznek a mezőn, egy elvitetik, és egy otthagytik.

Matthew 24:41 δύο ἀλήθουςαι ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται.

⁴¹Kettő őrlő nő lesz a malomban, egy elvitetik, a másik otthagytik.

Matthew 24:42 γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ἡμέρα ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.

⁴²*Virrasszatok tehát, mert nem tudjátok, melyik nap jön el Uratok.*

- *gregoreó – ébren lenni virrasztani, élni.* Tekintve, hogy az alvás sokszor a halál képe a bibliában, az ébren lét magát az életet jelenti. Éjtek tehát igazi életet!

Matthew 24:43 ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα φυλακῆ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

⁴³*Azt pedig tudjátok meg, ha tudná a háztulajdonos, melyik őrési órában jön a tolvaj, virrasztana, és nem engedné betörni a házába.*

- *fülaké - őrség, őrség ideje, őrségváltás.* Nem órát (*hóra*) ír itt Máté, hanem a városi őrség, vagy őrségváltás idejét. Kissé groteszk, hogy ekkor érkezik a tolvaj. A városnak van őrsége, de a háznak nincs, ha elalszik a házigazda.

Matthew 24:44 διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἢ οὐ δοκεῖτε ὥρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

⁴⁴*Ezért ti is legyetek készen, mert nem tudjátok az órát, amikor az Emberfia eljön.*

Összegzés:

A perikópát az „Emberfiának eljövetele” foglalja keretbe. Az emberfia – görögül: *hūiosz tu antrópu*, héberül: *ben ’ádám*, arámul: *bar ’enós* – általános értelemben egyszerűen „embert” jelent, legtöbbször esendő voltára utalva. Ezekielnél 93-szor fordul elő, a prófétát hívja így Isten. A Zsoltárokból 14-szer szerepel ebben az általános értelemben. Talán, maga Jézus is használja ilyen általános értelemben: „Nem az ember lett a szombatért, hanem a szombat az emberért. Az ember fia ura a szombatnak is” – eredetileg ezt jelenthette: „Az ember ura a szombatnak” (Mk 2,28).

Az emberfia kifejezés messiási értelmezése Dániel könyvére megy vissza, aki éjjeli látomásában a végidőkről a négy vadállat után látja az ég felhőiben megjelenő „Emberfiát” (Dán 7,13).

Dánielnél az emberfia még egyszerűen csak egy szimbólum, mint a négy vadállat is, Isten uralmát szimbolizálja. Hénok apokrif könyvének beszédeiben (kb. Kr.e. 40) visszanyúl ehhez a látomáshoz, és sok információt ad az emberfiáról, ószövetségi előképekből kiindulva:

- „A föld királyai mind felkelnek ellene” (1Hen 48,8-10 vö. Zsolt 2,1-2)
- „Az Úr lelke nyugszik az Emberfián” (1Hen 49,1-4 vö. Iz 11,2; 42,1)
- Az Emberfiát felmagasztalják a királyok előtt és szájának szavával el fogja őket pusztítani (1Hen 62,63 vö. Iz 52,15)
- Az Emberfia igaz (1Hen 38,2 vö. Iz 53,11)

Hénoknál az Emberfia kép tehát egyre konkrétabbá válik. Transzcendens, öröktől fogva létező, ítéletet tart, igaz és közbenjárója az igazaknak.

Jézus az evangéliumokban magára alkalmazza az Emberfia elnevezést, amit új tartalommal tölt meg. Titokzatossága miatt alkalmasabbnak tűnhetett ez a név a politikailag megterhelt messiási címnél. Három témakörben jelenik meg ez az elnevezés az evangéliumokban:

- Jézus földi életére és szerepére vonatkozóan (pl. „*az Emberfiának nincs hol lehajtania a fejét*”, „*hatalma van a bűnök megbocsátására*”, stb.)
- Jézus szenvedése (pl. „*az Emberfiának sokat kell szenvednie, és el kell vettetnie a vénektől, a főpapoktól és az írástudóktól, és meg kell öletnie, de harmadnapon fel kell támadnia.*” Mk 8,31)
- A végítélet bírója („*meg fogjátok látni az Emberfiát, amint a Mindenható jobbján ül, és eljön az ég felhői között.*” Mk 14,61)

A végítélet apokaliptikus figurája tehát kiegészül Jézus tanításával, és a szenvedés titkával. Az Emberfia, aki eljön ítélni, nem egy kívülálló, idegen valóság, hanem végig éli velünk az emberi életet, és a szenvedésben odaadja magát engesztelő áldozatul. Vele kell szembenéznünk az ítélet napján. Párhuzamban az „Emberfiával”, a perikópa közepén, az „Úr” – *Küriosz* – eljövetele szerepel (42), ami már isteni cím (*Küriosz* – *Adonáj* – *Jahve*).

Az Emberfia eljövetele „paruszia”, állandó „jelenlét” is egyben: úgy van jelen, hogy folyton érkezik. Eljövetele egyszerre váratlan, mégis mindig várt. A meglepetések Istene. Ugyanilyen váratlan a „tolvaj eljövetele” is a 41. versben, aki lopni jön. Talán a gonoszra utal, aki ugyancsak kiszámíthatatlan, mikor csap le, és rövidíti meg az embert. János evangéliuma kifejezetten szembeállítja a tolvajt Jézussal: „A tolvaj csak azért jön, hogy lopjon, öljön és pusztítson. Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen” (Jn 10,10).

Végző eljövetelét, amire a szöveg elsősorban céloz, Noé idejével állítja párhuzamba. Közös az időpont bizonytalansága, kiszámíthatatlansága. Mindkettőhöz „katakizma”, a természeti erők összeomlása kapcsolódik. Noé

idejében ez a vízőzön, az Emberfia eljövételét viszont egy sokkal kiterjedtebb kataklizma előzi meg: „a Nap elsötétedik, a Hold nem sugározza fényét, a csillagok lehullanak az égről, s az ég erői megrendülnek” (Mt 24, 29). Mindezt Máténál még megelőzi az üldöztetések sokféle formája kívül és belül, a természeti csapások sokfélesége, ami mind mind előjele az Emberfia eljövételének. Különbség, hogy Noé idejében a kataklizma egyetemesen, mindenkit elragadott, hisz mindenki gonosz volt, csak az igaz Noé és családja menekült meg a bárka által, az Emberfia idejében kettőből egy elragadtatik, egy ottmarad, csak az ítéletkor derül ki, ki az igaz. Kérdés: kinek a jobb, akit elragadnak, vagy akit otthagynak. Az elragadás valószínűleg a kataklizmától való megmenekülést jelenti: elragadják az Úrhoz.

Az időkeret a perikópában egyre jobban szűkül. Az átlagos „napok”-tól, amelyek olyanok mint „Noé napjai”(37) voltak, eljutunk a konkrét, de bizonytalan „napig” (42), majd „óráig” (44).

A cél az, hogy amikor eljön „ébren”, „életben” találjon minket és ne alva, a halál állapotában. Megéljük és ne átaludjuk az Úr eljövételét, akármikor, és akármilyen formában érkezzon is.

„B” évben:Ev. Mk 13,33-37

Összefüggés:

- A szenvedés hetének első része Jeruzsálemben (11,1-13,37)
  - o Jézus utolsó beszédének vége (13,1-37)

³³ βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστίν.

³³ Figyeljete, őröködjete, mert nem tudjátok, mikor van itt az idő.

- *kairosz* = idő: általában az üdvösség ideje, vagy Jézus ideje
- Párja a *khronosz* az idő általánosabb megjelölésére szolgál

³⁴ ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοῦς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν ἐκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορή.

³⁴ Mint az úton lévő ember, elhagyván a házat, és adván a szolgálóinak a hatalmat, mindegyiknek a munkáját, és az ajtónállónak megparancsolja, hogy virrasszon.

- *grégoreite* = virrasszatok előfordulása az evangéliumokban:
  - Máté:
    - Eszkatologikus beszéd (24-25)
    - Virrasztani Jézussal az olajfák hegyén (26 3x)
    - Jézus példát ad a virrasztásra
  - Márk:
    - 3x ebben a példabeszédben, 3x az olajfák hegyén
  - Lukács:
    - csak az urukra váró szolgák példabeszédében (12,37)
    - Jézus az olajfák hegyén az imádságra ad példát, és imádságra szólítja fel apostolait:
  - János: Nincs se ima, sem virrasztás. Jézus a vacsora után imádkozik.

³⁵ γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ἢ ὀψὲ ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ,

³⁵ *Virrasszatok, tehát, mert nem tudjátok, hogy a ház ura mikor érkezik: este vagy éjjélkor, vagy kakasszóra, vagy reggel.*

³⁶ μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρη ὑμᾶς καθεύδοντας.

³⁶ *Nehogy megjövéen hirtelen alva találjon titeket*

³⁷ ὁ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.

³⁷ *Amit pedig nektek mondok, mindenkinek mondom: virrasszatok.*

Összegzés:

A kataklizma, és az Emberfia eljövételének képei Márknál is megvannak, de a perikópa nem tartalmazza azokat. Az egész, mintha Máté 43. versének kibontása lenne. De, míg Máténál a „ház tulajdonosa” - *oikodeszpotesz* - mi vagyunk, akiknek örködniük kell, hogy elhárítsuk a tolvaj behatolását, itt a „ház ura” – *küriosz tész oikiász* – maga Jézus, aki a szolgálóinak kiadja a feladatot, és az ajtónállónak az örködés parancsát. Nem tolvaj érkezésétől kell tartani, hanem maga az Úr az, aki váratlanul érkezik. Párhuzamos megnevezése a bevezető versben „úton lévő ember” – *antrópos apodémos*. Jézus az ember, aki állandóan úton van. A mondatban használt participiumok is ezt az időtlenséget mutatják. A „virrasztani” ige háromszor is szerepel a szövegben, ami magába foglalja azt is, hogy hűségesen végezzük a ránk bízott feladatot.

„C” évben Lk 21,25-28.34-36

Összefüggés:

III. rész (19,28-24,53) Jézus szenvedése, halála, feltámadása Jeruzsálemben

- Beszéd a világ végéről és a második eljövételről (21,5-38). Előjelek: természeti csapások, menekülés.
  - o Hamis próféták hirdetik Krisztus megjelenését itt is ott is. Ne higgyetek nekik. Az Emberfia váratlanul jön el, mint a villám.
  - o Üldöztetések és gyűlölködés Jézus tanítványai iránt.
  - o Az Emberfia eljövetele: Kozmikus jelek előzik meg.
  - o A feladat az éberség: „Virrasszatok és imádkozzatok szüntelen!”

Luke 21:25 Καὶ ἔσονται **σημεῖα** ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἔθνων ἐν ἀπορίᾳ ἤχους θαλάσσης καὶ σάλου,

²⁵És lesznek **jelek** a Napban és a Holdban és a csillagokban, és a földön a népek szorongása a tenger és a hullám hangjának félelmissége miatt,

- *széμεια = jelek* A kozmikus jelek mibenléte nem tisztázott, de félelmezessé teszik az égitesteket
- *A tenger háborgása* önmagában is félelmetes. Sok helyen a káosz része. Utalhat a vízözön félelmetességére is.

Luke 21:26 ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῆ οἰκουμένη, αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

²⁶Miközben az **emberek halottá válnak a félelemtől**, és mindattól ami eléri a földkerekséget, mert az ég erői megrendülnek.

- *Emberek* itt a nem hívőkre vonatkozhat, ugyanis a folytatás a hívő hallgatókat bizakodásra ösztönzi a jelek láttán.

Luke 21:27 καὶ τότε ὄψονται τὸν **υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου** ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

²⁷És akkor meglátják az **Emberfiát**, amint eljön a felhőkben erővel és nagy dicsőséggel.

Luke 21:28 ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

²⁸Amikor mindez bekövetkezik, **keljete fel és emeljétek fel fejetekeket, mert elérkezett megváltástok.**

Luke 21:34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς καὶ ἐπιστῇ ἐφ’ ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ ἡμέρα ἐκείνη

³⁴*De vigyázzatok magatokra, **nehogy elnehezdedjen szívetek** tobzódásban, részegeskedésben és evilági gondokban, váratlanul érjen benneteket az a nap.*

Luke 21:35 ὡς **παγίς**: ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντα τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς.

³⁵*Mint a **csapda**, úgy sújt le mindegyikére a föld színén lakóknak.*

- Időmegjelölés nincs Lukácsnál („napok” vö. Mt 24,38). A *csapda* az esemény váratlanságára mutat.

Luke 21:36 ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ **υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου**.

³⁶*Legyetek hát **éberek, minden időben imádkozván**, hogy elég erősek legyetek elmenekülni mindaz elől, ami bekövetkezik, és megállhassatok az **Emberfia** előtt*

Összegzés:

A kataklizma, és az Emberfia eljövételének képei már itt vannak a perikópában, mint Máténál, ami többlet, az emberek félelmére való utalás, ami maga is a kataklizma jele. Az Emberfia eljövetele, bár a záró versben ítéletre utal, a bevezetésben inkább vigasztalás és megváltás a keresztényeknek, akik végre „felemelhetik a fejüket”, annyi üldöztetés, meg nem értés, és megaláztatás után. Itt hiányzik a ház őrzésének hasonlata, a váratlanságot a lesújtó „csapda” – *pagisz* – szimbolizálja. De, ismeri Lukács is ezt a példázatot, és részletesen alkalmazza egy másik összefüggésben, Márk szövegéhez közeli értelemben (12,35-40), és ott előfordul egyedülként a virrasztani – *grégoreó* – ige is. Rokon értelemben a perikópa a „legyetek éberek” – *agrypneite* – igét használja, és részletesebben kifejti mit és jelent ez: helyes erkölcsi magatartást, a tobzódások, kicsapongások, és az evilági gondokban való elmerülés kerülését. Amit az éberség mellett Lukács külön is hangsúlyoz, az az „imádság”, ami nem véletlen, hisz Lukácsé az „imádság evangéliuma”.

1.2 ADVENT 2. VASÁRNAPJA

- Advent 2. vasárnapjának témája az útkészítés: Keresztelő Szent János

A év Mt 3,1-12

Összefüggés:

- A gyermekség történet után, Jézus nyilvános működésének a bevezetése.
- Keresztelő János fellépése

Az elbeszélés menete:

- Helymegjelölés: Júdea pusztája
- János felhívása a megtérésre
- Utalás Deutero-Izajás útkészítő beszédére (Iz 40,3)
- János leírása: egyszerű ruházat és éték
- A nép reakciója: megkeresztelkedés és bűnvallomás
- János újabb beszéde:
  - o Támadja a szadduceusokat és farizeusokat
  - o Méltó bűnbánatra buzdít
  - o Figyelmeztet a közelgő ítéletre
  - o Egy „erősebb” érkezőre mutat, aki Szentlélekkel és tűzzel keresztel, és rendet tesz a szérűn

-

Matthew 3:1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας

1Azokban a napokban *eljött keresztelő János prédikálván Júdea pusztájában*

- *Azokban a napokban* kifejezés a végidőkre, a messiási időkre utal.
- Akárcsak a nagybőj, az advent is a pusztába visz minket, ami az Istennel való találkozás helye.
- Keresztelő János nem Jeruzsálemben, nem a templomban tanít. Ki kell menni hozzá a pusztába.

Matthew 3:2 [καὶ] λέγων, **Μετανοεῖτε** ἥγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

²*és mondván: „TérjeteK meg, mert elérkezett a mennyek országa”*

- A megtérés – *metanoia* – a gondolkodásmód megváltoztatását jelenti, nem pusztán a bűn valamilyen formájával való szakítást.
- Jézus ugyanígy kezdi prédikációját.
- A „mennyek országa” Máté sajátja, több mint 50 x fordul elő nála. Lukács és Márk az „Isten országa” kifejezést használja.

Matthew 3:3 οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιείτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

⁴Mert ez mondatott Izajás próféta által mondván: „A kiáltó hangja a pusztában: Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit. (Iz 40,3)

- Júdea pusztája

- Iz 40,3 kapcsán Máté a LXX-t idézi, de nem pontosan: „*tegyétek egyenessé Istenünk ösvényeit*” helyett az írja: „*tegyétek egyenessé az Ő ösvényeit*”. Így az alany Máténál az Úr lesz mindkét mondatrészben, ami Jézusra alkalmazható. Még nem akarja Istennek nevezni.

Matthew 3:4 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

⁵*János maga pedig viselte a ruháját teve szőréből, és bőr övet a csípője körül, tápláléka pedig sáska volt és vadméz.*

- János ruházata prófétai. A szőrruhát, mint prófétai öltözetet Zak 13,4 említi. A bőröv Illés próféta viseletében szerepel (2Kir 1,8). Mt 11,4 kifejezetten mondja, hogy Keresztelő János Illés, akinek el kell jönnie.
- *A sáska és a vadméz* a puszta táplálékai, nem az ember fáradozik érte. Talán utal a pusztában gondoskodó Istenre.

Matthew 3:5 τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου,

⁵*Ekkor kiment hozzá Jeruzsálem és egész Júdea és a Jordán egész vidéke.*

- *Jordán*

Matthew 3:6 καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Ἔς megkereszteltettek a Jordán folyóban általa, megvallván bűneiket.

- A rituális tisztálkodás „élő vízben” gyakorlat a zsidó kultuszban. János keresztségének ujdonsága, hogy nem önmagát mossa meg a megtisztulni vágyó, hanem valaki más önti le, vagy meríti alá.
- A bűnök megvallása akár közösségileg, akár egyénileg ismert gyakorlat a zsidó kiengesztelődési szertartásban.

Matthew 3:7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν **Φαρισαίων** καὶ **Σαδδουκαίων** ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

⁷ *Látván pedig sokat a **farizeusok** és **szadduceusok** közül eljövén az ő keresztelésére, mondta nekik: „Viperák fajzatai, ki indított benneteket arra, hogy meneküljete a közeledő haragtól?*

- A farizeusok a haladó laikus pártot, a szadduceusok a konzervatív papságot képviseli, ketten együtt a zsidó mentalitás teljességét, amellyel Jézus és János végig összetűzésbe kerül.

Matthew 3:8 ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας

⁸ *Teremjétek hát a megtérés méltó gyümölcsét!*

Matthew 3:9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

⁹ *És ne gondoljátok mondani magatokban: Atyaként bírjuk Ábrahámot. Mert mondom nektek, hogy tud az Isten ezekből a kövekből és gyermekeket támasztani Ábrahámnak.*

- A hamis üdvösségtudat elutasítása. A zsidó teológia szerint, az Ábrahámtól való leszármazás már önmagában az üdvösség biztosítója. Ezt a hamis üdvösségtudatot gyakran elítélik a próféták.
- A „fiak” és a „kövek” a héberben szójáték: „banim” – „ebanim”.

Matthew 3:10 ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

¹⁰ *Már a fejsze a fák gyökerén fekszik: minden fát, ami nem terem jó gyümölcsöt, kivágatják és tűzre vettetik.*

Matthew 3:11 ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν, ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί·

¹¹ *Én ugyanis vízzel keresztellek titeket a megtérésre, de az utánam jövő erősebb nála, akinek nem vagyok méltó a saruját hordozni (levenni), Ő Szentlélekkel és tűzzel keresztel meg titeket.*

- A saruval kapcsolatban a *basztadzó* igét a legtöbb fordítás, beleértve a vulgátát is, a *hordozni* igével adja vissza. De jelenthet *eltávolítást*, *levételt* is. A többi evangélium a saru *megoldásáról* beszél.
- A saru levételének aktusa talán arra utal, hogy a góél, a megváltó, úgy mondhat le jogáról, ha a vének előtt leveszi a saruját, ezzel a jogot a sorban következőre ruházza (ld. Rút könyve). János nem veheti el Jézustól a messiási szerepet.

Matthew 3:12 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναΐξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

¹² *Akinek a szórólapát a kezében van, és kitisztítja az ő szérűjét, és összegyűjti a búzáját a csűrébe, a pelyvát pedig tűzben elégeti.*

Összegzés

Keresztelő János fellépésével elkezdődött a végidő, a messiási idő. Valami új kezdődik. János nem Jeruzsálemben és a templomban tanít, a kultusz szent helyein, hanem a pusztában. A népnek ki kell vonulnia hozzá, mint egykor Egyiptomból. A pusztában formálódott Izrael, és vált az Isten népévé. Az újszövetség népe is a pusztából indul. Egy új ország, a mennyek országa van születőben. Új cselekvésre is szükség van, amit a „megtérés” fejez ki. Ez nem valami régihez való visszatérés, hanem odaforulás ahhoz az „újhoz”, amit a mennyek országa jelent. A mennyből ered, és a menny felé tart. A messiási várakozások beteljesednek: Jézus a megígért megváltó, Keresztelő János pedig Illés, aki előkészíti az ő útját. János keresztsége nem törli el a bűnöket (szemben Mk 1,4), hanem a megtérés jele. Csak Jézus engesztelő halálának van bűntörlő ereje (Mt 26,28).

János keresztsége csak előkép. Az igazi keresztséget Jézus hozza el: a Szentlélekkel a keresztség szentségében, és a tűzzel a végső ítéletkor, amikor végérvényesen elválasztja a jót a rossztól. A mennyek országának meghirdetése kapcsán János az ítéletet hangsúlyozza, Jézus az üdvösséget. Ez majd konfliktust okoz János lelkében (11,3).

„B” év Mk 1,1-8

Összefüggés:

- Az evangélium első sorai
- Mátéval szemben, hiányzik az ítélet motívuma!

Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ [υἱοῦ θεοῦ].

¹A **kezdet**e Jézus Krisztus, Isten Fia evangéliumának

- A „kezdet” ugyanaz a szó, amit a héber biblia elején találunk. Jézus új kezdetet, új teremtést hoz.
- A „kezdet” nem időbeli megjelölés. Inkább jelent itt „alapot”, „mibenléte,”¹ és mint cím, az egész műre vonatkozik. Az egyház által őrzött és átadott evangélium alapja amit Márk közölni akar: a történelmi Jézus. Jézus tettei, tanítása, kereszthalála és feltámadása.
- Már az első vers bejelenti, hogy Jézus az Isten Fia, de ez a cím majd csak a szenvedéstörténetben, a kereszten tér vissza újra. Jézus a szenvedés által bizonyul Isten Fiának.

² Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἡσαΐα τῷ προφήτῃ, Ἴδου ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου.

²Amint megíratott Izajás prófétánál: „Íme, elküldöm követemet (angyalomat) színed előtt, aki majd elkészíti utadat.

- Máténál ez a rész hiányzik
- Az idézet eleje, a V2 nem is Izajásnál szerepel, hanem Mal 3,1 és Kiv 23,20 keveréke. Keresztelő Jánosra akar mutatni, akiben Illés elérkezett. Ezzel eljött a messiási korszak, az eszkatológikus idő.

³ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,

³A pusztában kiáltónak a hangja: „Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit.

⁴ ἐγένετο Ἰωάννης [ὁ] βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

---

¹ Ld. „A bölcsesség kezdete (mibenléte – arkhé) az Úr félelme” (Péld 9,10)

⁴*Keresztelő lett János (keresztelt) a pusztában, és hirdető (hirdette) a megtérés keresztségét a bűnök bocsánatára.*

- Márk és Lukács János keresztségét összekapcsolja a bűnök megbocsátásával. Mátét ez zavarja, a bűnbocsánatot Jézus hozza el.

⁵ καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

⁵*És kivonult hozzá az egész júdeai tartomány, és minden jeruzsálemi, és megkereszteltettek általa a Jordán folyóban, megvallván bűneiket.*

⁶ καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον.

⁶*És János volt felöltve tevének szőrét és és bőrvet a csípője körül, és volt evő sáskákat és vadmézet.*

⁷ καὶ ἐκήρυσσεν λέγων, Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.

⁷*és prédikálta mondván: „Jön a nálam erősebb (hatalmasabb) utánam, akinek nem vagyok méltó lehajolván megoldani sarujának szíját.*

- Márk és Lukács a saru megoldásáról beszél, ami egy alázatos gesztus. Máté ezt átalakítja a saru levételére a „goél” összefüggés értelmében.

⁸ ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

⁸*Én vízzel kereszteltelek titeket, Ő pedig Szentlélekben fog megkeresztelni titeket.*

- Csak a keresztség szentségére van utalás, a tűz itéletére nincs.

Összegzés

Szent Márk Jézus Krisztusnak, az Isten Fia evangéliumának „arkhéját” (kezdétét) ismerteti meg velünk. A birtokos szerkezet szerint Jézus egyszerre alanya és tárgy ennek az evangéliumnak: Ő tanítja és éli elénk, és Róla szól, ő maga az evangélium. Keresztelő János Jézus „angyala”, aki elkészíti az Ő útját, az Ószövetségi ígéretekkel valóra váltva. János megjelenése az evangélium első jele. Keresztel és hirdeti a megtérés keresztségét a bűnök bocsánatára. János küldetése egyetemes: minden júdeait és jeruzsálemit megérint. Mindez Isten egyetemes üdvözítő tervét hirdeti, mely hatékony üzenet tud lenni egy szegényes külsejű

ember szájában is. Meghirdeti a nála „erősebb” érkezését, aki mérhetetlenül nagyobb nála. Folytatni fogja János munkáját: keresztel, de nem vízzel, hanem Szentlélekkel.

„C” évben: Lk 3,1-6

1. Összefüggés:

- Elhelyezkedése ugyanaz mint Máténál
- Keresztelő Jánost már ismerjük a gyermekségtörténetből, ott párhuzamosan követi egymást János és Jézus fogantatásának és születésének története. Lukács lépésről lépésre bemutatja, hogy Jézus nagyobb mint János.
- Mátéhoz és Márkhoz képest csak Izajás idézéséig jutunk el a perikópában, amit egyébként jóval hosszabban tesz (Iz 40,2-6).
- A többi lépést is bővebben és színesebben beszéli el, túl hosszú lenne egy perkópának.

Luke 3:1 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχοῦντος,

¹ *Tibérius császár uralkodásának tizenötödik évében, amikor Pontius Pilátus volt Júdea helytartója, és Heródes Galileának negyedes fejedelme, testvére Fülöp pedig Itureának és Trakhonitisz területének volt negyedes fejedelme, Liszániosz pedig Abilénének.*

Luke 3:2 ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

² *Annás és Kaifás főpapsága alatt, lett az Isten szava János fölött, Zakariás fiához, a pusztában.*

- Pontos időmeghatározást ad, mint a gyermekség történet elején is. Hangsúlyozottan az emberi történelembe ágyazza Jézus történetét.
- János prófétai küldetésében a furcsa szóhasználat Jer 1,1-gyel szó szerint megegyezik a LXX fordításában. A többi prófétai könyvben a „hréma” helyett „logosz” (szó), a „theosz” (Isten) helyett „Küriosz” (Úr) és „epi”

(fölött) prepozíció helyet „prosz” (-hoz, -hez) szerepel (vö. Oz 1,1; Joel 1,1; Mik 1,1, Jón 1,1). Lukács Jánost Jeremiással állítja párhuzamba, akit Isten már ugyanúgy mint Jánost, már „anyja méhében ismert, megszentelt, és prófétává rendelt” (Jer 1,5).

Luke 3:3 καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν [τὴν] περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,

³ *És elment a Jordán egész vidékére, hirdetvén a megtérés keresztségét a bűnök bocsánatára.*

- Lukácsnál János „vándorpróféta”. A pusztaság a meghívás helye, a működése a Jordán vidékére esik.
- A „bűnök bocsánata” inkább ígéret, ami majd a lélekben való keresztséggel válik valóra, nem János keresztsége közvetíti.
- A keresztesítés leöntéssel, és nem alámerítéssel történhet. Legalábbis a prófétai eszkatológikus képek a végidőkben „meghintést”, „lemosást” vizionálnak: „Tiszta vizet hintek rátok, és megtisztultok minden szennyetektől, és minden bálványotoktól megtisztítalak titeket” (Ez 36,25; vö. Zsolt 51,4.9-14).

Luke 3:4 ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ·

⁴ *Amint megíratott Izajás próféta szavainak könyvében, a kiáltó szava a pusztában: Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényét.*

Luke 3:5 πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·

⁵ *Minden völgy betöltetik és minden hegy és halom lealacsonyítottatik, és lesz az egyenetlen egyenessé, és a göröngyös sima úttá.*

Luke 3:6 καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

⁶ *És meglátja minden test Isten megváltását.*

- Lukács az eredeti „doxa” (dicsőség) szót felcseréli a „szótéria”-val (dicsőség), így egyértelműen Isten megváltói szándékának koncepciójába helyezi János működését.
- Az 5-6 vers hiányzik Máténál és Márknál.

Összegzés

Jézus megjelenését itt is, mint a gyermekségtörténetben, megelőzi Keresztelő János fellépése. Kettőjük működését Lukács élesen szétválasztja. János történetét lázárja börtönbezárásával (V19). Utána kezdődik Jézus története. Találkozásukat nem említi, még Jézus megkeresztelkedése kapcsán sem. Jánossal véget ér az Ószövetség, Jézus elkezdődik az Újszövetség. Erre utalhat Jánosnak Jeremiással való párhuzamba állítása. Mindketten a két szövetség határán mozognak. Jeremiás hirdette meg először az Újszövetséget (Jer 31,31).

1.3. ADVENT 3. VASÁRNAPJA GAUDETE VASÁRNAP

Interpretáció

Örvendezésünk alapja, hogy Isten előbb örvendezett nekünk.

- Örömet lelte születésünkben, bukdácsoló életünk, bűnbánatunkban.
- Az egészséges gyermek, az egészséges erkölcsi személyiség egész családban fejlődik ki. Ahol visszajelzéseket kap: ha jót tesz megdicsérik, ha rosszat tesz megintik. Ahol érzi, szülei örömeiket lelik születésében, és növekedésében.
- A hit szerepe is hasonló: örömünk alapja, hogy Isten örömet leli bennünk. Ha érezzük, hogy Isten örömet leli bennünk, akarunk is tenni azért, hogy az Istennek minél nagyobb öröme legyen bennünk.
- Ha elveszik a hitet, azt mondják nincs Isten, ki örül nekünk? Más elismerését, emberi szempontokat kezdenek keresni.
- Az adventi idő visszavezet minket reményünk alapjához, a nekünk örvendező Istenhez, és így ad nekünk is igazi örömet.

Az öröm témája az olvasmányokban és a leckékben jelenik meg kifejezett formában. Az evangéliumok az előfutár, János tanúságtételét folytatják.

- Fontos, életünket és üdvösségünket érintő kérdésekkel szembesülünk mindhárom évben. Már az is öröm, ha valaki rátalál ezekre a kérdésekre, még nagyobb öröm, ha helyes válaszokat ad rá.

„A” év Mt 11,2-11

- A perikópa még az első főrészen, a galileai működés végén található, a tanítványok elküldése utáni vitabeszédben.

- Keresztelő János alakja így keretbe foglalja az első részt (4,12-13,58): az elején János tesz tanúságot Jézusról, az egység vége felé pedig Jézus tesz tanúságot Jánosról.

Matthew 11:2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ

² Közben János hallván a **börtönben** Jézus tetteiről, elküldvén kettőt a tanítványai közül

- János sorsa, szenvedése előképe a Megváltó sorsának, szenvedésének.

Matthew 11:3 εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;

³ Mondta neki: "Te vagy az eljövő, vagy mást várjunk?"

- A nap kérdése. Kit várunk tulajdonképpen? Várakozásunk, vágyaink felülvizsgálata a feladat.

Matthew 11:4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·

⁴ És felelvén Jézus mondta nekik: "Elmenvén, jelentsétek Jánosnak, amit hallotok és láttok:

Matthew 11:5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·

⁵ Vakok látnak, és sánták járnak, leprások megtisztulnak, és süketek hallanak, és halottak feltámadnak, és a szegényeknek hirdetik az evangéliumot.

- A válasz: Jézus Izajásból vett idézettel felel (Iz 26,19; 29,18; 35,5; 61,1)
- Messiási előjelek, melyek szemben állnak a hatalommal és királyként érkező messiási ígéretekkel

Matthew 11:6 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

⁶ és boldog, aki nem botránkozik rajtam."

- A botránkozás a hitben való megingást jelenti

Matthew 11:7 Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;

⁷ *Amikor azok elmentek, kezdett Jézus beszélni a tömegnek Jánosról: "Mit mentetek ki a pusztába látni? Széltől hajladozó nádat?"*

- Jézus tanúságtétele Jánosról. Jánost sem értették meg igazán, ki ő, és mi az üdvtörténeti szerepe.

Matthew 11:8 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν.

⁸ *Vagy mit mentetek ki nézni? Egy embert finom ruhába öltözve? Íme, akik finom dolgokat viselnek, a királyok palotáiban vannak.*

- A „nádszál” és a „ruha” a felszínes látásra utal. Jézust is, Jánost is csak felszínesen látják, ismerik.

Matthew 11:9 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

⁹ *Vagy mit mentetek ki nézni? Prófétát? Igen, mondom nektek, prófétánál is nagyobbat.*

Matthew 11:10 οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται, Ἴδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου

¹⁰ *Ő az, akiről megíratott: Íme, én elküldöm követemet (angyalomat) előtted, aki előkészíti utadat előtted.*

- A küldöttek távozása után Jézus dicséri Jánost, akinek feladatát Kiv 23,20 És Mal 3,1 Márk által is használt keverék idézete alapján határoz meg (vö. Mk 1,2).

Matthew 11:11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν.

¹¹ Bizony mondom nektek: nem támadt asszonyok szülöttei közt nagyobb Keresztelő Jánosnál. De aki a legkisebb a mennyek országában, az nagyobb nála.

- Talányos zárómondat. János még a prófétákhoz tartozik, a törvény és a próféták Jézussal véget érnek, beteljesednek, új korszak kezdődik: a mennyek országa.

Összegzés

Sokan csak felszínesen ismerik Jézust, felszínesek a vallási ismeretei. Ez téves következtetésekhez vezethet. Kicsoda valójában Jézus, mit jelent nekem, mit várok tőle? Ezekre a kérdésekre keressük a választ adventben. Mit jelent a megváltás? Milyen megváltót várok? Kit várok tulajdonképpen.

„B” év Jn 1,6-8.19-28

- János evangéliumából veszi Keresztelő János tanúságtételét
- Bevezető sorok a prológusból:

⁶ Föllépett egy ember, az Isten küldte, s János volt a neve.

⁷ Azért jött, hogy tanúságot tegyen, tanúságot a világosságról, hogy mindenki higgyen általa. ⁸Nem ő volt a világosság, csak tanúságot kellett tennie a világosságról.

- János a tanúságtevő, Jézus a világosság
-

¹⁹ János így tett tanúságot: A zsidók papokat és levitákat küldtek hozzá Jeruzsálemből, s megkérdeztették: "Ki vagy?"

- A nap kérdése ezúttal Jánosra és nem Jézusra vonatkozóan, a válaszból mégis eljutunk Jézusig.
- Tanúságtétel négy lépésben következik: 3 x ki nem, végül ki igen János
- A zsidó várakozások jelennek meg: a messiás és az előfutárai, Illés és a próféta, akiről Malakiás jövendölt.
-

²⁰ Erre megvallotta, nem tagadta, hanem megvallotta: "Nem én vagyok a Messiás."

²¹ Ezért megkérdezték tőle: "Hát akkor? Talán Illés vagy?" "Nem vagyok" - felelte. "A próféta vagy?" - Erre is nemmel válaszolt.

²² Így tovább faggatták: "Akkor ki vagy? Választ kell vinnünk azoknak, akik küldtek minket. Mit mondasz magadról?"

- János válasza a 2. adventi vasárnap gondolatait idézi.

²³ Ezt felelte: "A pusztában kiáltó **szó** vagyok: Egyengessétek az Úr útját", amint **Izajás** próféta mondta.

²⁴ A küldöttek a farizeusoktól jöttek, ²⁵s tovább kérdezték: "Akkor miért keresztelsz, ha nem vagy sem a Messiás, sem Illés, sem a próféta?"

²⁶ János így válaszolt: "Én csak vízzel keresztelek. De köztetek áll az, akit nem ismertek,

²⁷ aki a nyomomba lép, s akinek még a **saruszóját** sem vagyok méltó megoldani."

²⁸ Ez Betániában történt, a Jordánon túl, ahol János keresztelt.

Összegzés

Nemcsak arra keressük a választ adventben, kicsoda Jézus, hanem arra a kérdésre is: Ki vagy te? Ki vagyok én valójában, a világ szemében, és főleg Jézus szemében.

„C” év Ev. Lk 3,10-18

- A 2. adventi vasárnap perikópájának folytatása
- A nap kérdése válasz Keresztelő Szent János igehirdetésére: Mit tegyünk?

¹⁰ És megkérdezték őt a tömegek: **Nos, tehát mit tegyünk?**

¹¹ Válaszolván pedig mondta nekik: A két köntöst birtokló adjon át a nem birtoklónak, és az ételt birtokló hasonlóképpen cselekedjék.

- Általános alapelv: jótékonykodás, megosztás.

¹² Eljöttek pedig **a vámosok** is megkeresztelkedni, és mondták neki: Mester, mit tegyünk?

¹³ Ő pedig mondta nekik: **Semmi többet** ne követeljetek az elrendeltnél.

- Igazságosság, mértékletesség

¹⁴ Megkérdezték őt a **katonák** is mondván: *És mi mit tegyünk? És mondta nekik: senkit se bántsatok, és ne nyomjatok el, és elégedjete meg a zsoldotokkal.*

- Igazságosság, mértékletesség

¹⁵ A nép pedig miközben **várakozott**, és mindenki Jánosról gondolkodott a szívében, vajon nem-e ő lenne a **Krisztus** (Felkent, Messiás).

- A nép várakozása Jánosban a Messiást látja

¹⁶ Válaszolt János mindenkinek, mondván: *valóban, én vízzel keresztellek titeket, de eljön, aki **hatalmasabb nálam**, akinek én nem vagyok méltó megoldani a saruszját, ő megkeresztel titeket Szentlélekkel és tűzzel.*

- János rámutat a nála hatalmasabbra. Ez is örömforrás, rámutatni a Messiásra.

¹⁷ Akinek szórólapátja a kezében van, megtisztítja szérűjét, összegyűjti a gabonát csűrébe, a pelyvát pedig elégeti olthatatlan tűzben.

¹⁸ És még sok egyebet is kérve, evangelizálta a népet.

Összegzés

Ha már tudjuk kicsoda Jézus, és kik vagyunk mi, az is fontos kérdés: Mit tegyünk. Az evangélium nemcsak hit élmény, hanem életforma is. Cselekvés, és misszió: rámutatni Jézusra.

1.4 ADVENT 4. VASÁRNAPJA

Mária

Megérkezünk végre az advent egyik legkedvesebb főszereplőjéhez Máriához. Szerepe a várt üdvösségben megkerülhetetlen. Egyben példánk is a várakozásban.

„A év” Mt 1,18-24

- Máté zsidóknak írja evangéliumát, így a családfő, József oldaláról ábrázolja Jézus gyermekség történetét
- Mária passzív szereplő, akiben Izajás jövendölése beteljesedik: „Íme, a Szűz fogan...”

18 Jézus Krisztus születésének ez a története: Anyja, Mária, Józsefnek a jegyese, még mielőtt egybekeltek volna, úgy találtatott, hogy gyermeket fogant a Szentlélektől.

19 Férje, József **igaz ember** volt, nem akarta a nyilvánosság előtt megszégyeníteni, ezért úgy határozott, hogy titokban bocsátja el.

- József az ószövetségi igazak sorába illik, aki megtartja a törvényt, Isten és emberek tetszésére.

20 Míg ezen töprengett, megjelent neki **álmában** az Úr angyala, és így szólt hozzá: "József, **Dávid fia**, ne félj magadhoz venni feleségedet Máriát, hiszen a benne fogant élet a Szentlélektől van!

- Az angyal csak álomlátásban jelenik meg. Ez is jobban megfelel a zsidó mentalitásnak, amely hangsúlyozza Isten és a világ közötti távolságot.
- A dávidi ígéretek beteljesednek, Jézust is többször nevezi az evangélium Dávid fiának.

21 Fiút szül, akit Jézusnak nevezel el, mert ő szabadítja meg népét bűneitől."

22 Ezek azért történtek, hogy **beteljesedjék**, amit az Úr a próféta szavával mondott:

23 Íme a szűz fogan és fiat szül, **Emmánuel** lesz a neve. Ez azt jelenti: Velünk az Isten.

24 József erre fölébredt álmából és úgy tett, ahogy az Úr angyala parancsolta. Magához vette feleségét,

Összegzés

Advent 4. vasárnapja már előre vetíti a karácsony igazi mondanivalóját, hogy Jézus Krisztusban megvalósult az „Emánuel” gondolat: velünk, köztünk van az Isten. Ez a kijelentés kérdést is fölvet: az Isten velünk van, de vajon mi az Istennel vagyunk-e, vagy döntéseinket Isten nélkül hozzuk meg? Mint Acház király, aki így álszenteskedik: „Nem kérek jelet, és nem kísértem az Urat.” (Iz 7,12) Nagyon jól tudta már Acház, hogy mit akar tenni. Meghozta döntését, nem kér az Isten segítségéből, amit bizonytalannak ítél, inkább emberektől, pogány népektől vár segítséget az ellenséggel szemben, amely ostromolja városát. Ám az Úr mégis ad jelet: egy gyermeket, aki az Emánuel nevet kapja, ami azt jelenti: velünk az Isten. Ez a gyermek Acház gyermeke, a jövő záloga. Meg kell majd

tapasztalni Acház királynak, hogy az emberi segítség törékeny. De az újszülött, akit végül is az Isten ad, értelmet ad küzdelmeinek. Ezért a gyermekért muszáj élni, ennek a gyermeknek apára, otthonra van szüksége, amit ha áldozatok árán is, de meg kell teremteni és meg kell védeni.

Az Acházi lelkület ma is jellemző az emberekre: „Nem kérünk jelet, nem kísértjük az Urat.” Elintézzük mi magunk is dolgainkat. Kizárjuk az Istent döntéseinkből. Ám az Úr mégis ad jelet. Egy gyermeket, akinek a neve Emánuel, vagyis velünk az Isten. Ez az újbóli „mégis” jeladás a karácsony. Ez a gyermek érted jött a világra. Ez a gyermek terád vár. Ennek a gyermeknek apa kell. Ennek a gyermeknek anya kell! Ezért a gyermekért muszáj élni. Nem hagyhatod meghalni magadban az Isten kegyelmét. Ha életben marad a gyermek, te is életben maradsz, értelmet, tartalmat kap az életed. Ha befogadod Őt, Ő is befogad téged. Ha gondoskodsz róla Ő is gondoskodni fog rólad soha el nem múló mennyei szeretettel.

„B” év. Lk 1,26-38

- Mivel Márknak nincs gyermekség története, Lukács változata jelenik meg folytatásban a B és C évben
- Lukács, aki pogányoknak ír, meg meri szólaltatni Máriát, a gyermekségtörténetet az ő szemszögéből ábrázolja.
- Az angyal is valóságosan jelenik meg, sőt neve is van, ezzel közelebb hozza az emberekhez az Isten világát.

*26 A hatodik hónapban az Isten elküldte **Gábor** angyalt Galilea Názáret nevű városába*

- Gábrriel jelentése: Isten ereje, Isten erős. Ez az erő munkálkodik a megtestesülésben.

*27 egy **szűzhöz**, aki egy **Dávid** házából való férfinak, Józsefnek volt a jegyese, és **Máriának** hívták.*

- A szüzi fogadás és a Dávid házához való kapcsolódás itt is hangsúlyos.
- Mária származását a hagyomány atyja, Joákim révén, szintén dávidi eredetűnek, anyja, Szent Anna révén viszont papi eredetűnek tartja.

*28 Az angyal belépett hozzá és megszólította: "Üdvözlégy, **kegyelemmel** teljes! Veled van az Úr! Áldottabb vagy minden asszonynál."*

- A Szeplőtelen fogantatás dogmájának egyik alapja: a kegyelemmel való teljesség kizárja a bűn minden formájának a jelenlétét.

29 E szavak hallatára Mária zavarba jött, és **gondolkozni** kezdett rajta, miféle köszöntés ez.

- Lukácsnál visszatérő motívum, a „gondolkodó” elmélkedő Mária, aki „szívében őrzí” és forgatja Isten igéjét. Nem csak testében, egész valójában befogadja az Istent.

30 Az angyal ezt mondta neki: "**Ne félj**, Mária! Kegyelmet találtál Istennél.

- A Teofániák szokásos megnyugtató üzenete: „Ne félj”, mögötte az a tudat áll, hogy Isten közelségét nem képes az ember elviselni, úgy hogy életben maradjon. A lét megrendül, Isten gyökeres változást hoz.

31 Gyermeket fogansz, fiút szülsz, és Jézusnak fogod elnevezni.

32 Nagy lesz ő és a Magasságbeli Fiának fogják hívni. Az Úr Isten neki adja atyjának, **Dávidnak** trónját,

33 és uralkodni fog Jákob házán örökké, s országának nem lesz vége."

34 Mária megkérdezte az angyalt: "**Hogyan** válik ez valóra, amikor férfit nem ismerek?"

- Mária nem kételkedik mint Zakariás, hanem a megvalósulás hogyanjára kérdez. Ebben is a készség fejeződik ki.

35 Az angyal ezt válaszolta és mondta neki: "A **Szentlélek** száll rád, s a Magasságbeli ereje borít be árnyékával. Ezért a születendő Szentet is az Isten Fiának fogják hívni.

- Szentháromságos motívum. A megtestesülés a Szentháromság műve.

36 Íme, rokonod, Erzsébet is fogant öregségében, s már a hatodik hónapban van, noha meddőnek mondták,

37 mert Istennél semmi sem lehetetlen."

38 Mária így válaszolt: "Íme, az Úr **szolgálója** vagyok, legyen nekem a te igéd szerint." Erre az angyal eltávozott.

- Mária befogadó lelkülete, készsége, nyitottsága az Istenre az advent csúcspontja.

„C” év. Lk 1,39-45

- A C év folytatja a B év perikópáját.
- Mária osztozik Erzsébet örömeiben, várakozásában és viszont.
- Az advent része a megosztás, közös öröm, közös várakozás, mégis egyéni színek.

39 Mária még ezekben a napokban útnak indult, és a hegyekbe sietett, Júda városába.

- A történet visszakanyarodik Keresztelő János születéstörténetéhez.
- Mária és Erzsébet találkozás, egyben János és Jézus találkozása is.
- A kegyelmi utak metszik és erősítik egymást.

40 Zakariás házába tért be és üdvözölte Erzsébetet.

41 Amikor Erzsébet meghallotta Mária köszöntését, örömeiben megmozdult méhében a gyermek, maga Erzsébet pedig eltelt Szentlélekkel.

42 Nagy szóval felkiáltott: "Áldott vagy az asszonyok között, és áldott a te méhed gyümölcse!"

- Mária kiválasztása áldás és áldás forrása. Az áldás a termékenységet közvetíti. Mária termékeny és megtermékenyítő.

43 Hogy lehet az, hogy Uramnak anyja jön hozzám?

44 Lásd, mihelyt meghallottam köszöntésed szavát, az örömtől megmozdult méhemből a gyermek.

45 Boldog, aki hitt annak a beteljesedésében, amit az Úr mondott neki!"

- Utolsó aktus: a hit. Mária ebben is példakép.

2. Karácsonyi szintézis

- Két evangéliumnak van születés története. Mátéét vízkeresztkor, Lukácsét karácsonykor olvassuk.

- János teológiailag fogalmazza meg prológosában a megtestesülést, ezt olvassuk a karácsonyi ünnepi misében, és szilveszter este.
- A vízkereszt kiegészül Jézus megkeresztelkedésének és a kánai csoda elbeszélésének emlékével is. Jézus epifániái, vagyis az első események, amelyekben megmutatkozik Jézus Istensége, a szinoptikusok (Márk nyomán) és János szerint.

2.1 VIGILIA MISE: MT 1,1-25

I. JÉZUS KRISZTUS CSALÁDFÁJA, SZÜLETÉSE ÉS GYERMEKKORA Nemzetségtábla

- Az ősök kutatása és számontartása szinte minden népnél ismert, de Izraelben különleges vallási és társadalmi jelentősége volt. Izrael tizenkét törzsre való felosztottsága fontos szerepet játszott történelme során, és a törzsi hovatartozás alapvetően meghatározta az egyén jogi, társadalmi helyzetét. Ezen túlmenően a leszármazottság biztosította a választott néphez tartozást, és az izraelita Ábrahám utódként részesedett a pátriárkáknak, majd a törzsszövetségnek adott isteni ígéretekben. A népen belül egyes törzsek vagy családok még további isteni eredetű jogok és ígéretek birtokosai voltak. Így lett Dávid háza a királyi méltóság örököse. A kultusz szolgálata Lévi törzsének a kiváltsága volt, Áron családjáé a papi, a törzs többi tagjáé pedig az alacsonyabb templomi szolgálatok. A babiloni fogság után kialakult történelmi helyzet még fokozta a családfák iránti érdeklődést. A leszármazás tisztasága volt a fogság előtti Izrael és a fogság utáni Palesztinában megalakult zsidó közösség közötti jogfolytonosság biztosítója. Elsősorban a papoktól és levitáktól követelték meg leszármazásuk bizonyítékát, mert különben nem szolgálhattak a szentélyben.
- Jézus nemzetségtábláját csak Szent Máté és Szent Lukács evangéliuma közli, mint ahogy gyermekségtörténete is csak ennek a két evangéliumnak van. A legősibbnak tekintett Márk evangélium, ami forrásként is szolgált Máté és Lukács művéhez, nem tartalmazza Jézus gyermekségtörténetét, sem pedig családfáját. Ebből arra következtethetünk, hogy az apostoli igehirdetés a kezdetben nem foglalkozott ezzel a témával. A hagyomány érdeklődése csak később fordult Jézus gyermekkora felé.
- A két említett evangéliumban található családfa felépítésében és tartalmában jelentős eltérések észlelhetők. Máté rögtön könyvének elején, a gyermekségevangelium részként hozza Jézus őseinek listáját. Lukács viszont Jézus nyilvános működésének a kezdetén közli azt. Máténál a sorrend előre halad Ábrahámától Józsefíg, Jézus nevelő atyjáig, Lukácsnál visszafelé halad Józseftől és eljut egészen Ádámig, az emberiség ősatyjáig. A különbség oka a két evangélista teológiai szemléletében keresendő. Máté

azt akarja igazolni, hogy Jézusban beteljesedett a zsidó nép messiás várása, az ígéretek, amelyeket Ábrahám, a zsidóság ősatyja, és Dávid, az eszményi király, kaptak. Ezért kiemeli Dávid nevét, és Ábrahámgig vezet vissza a családfát. Lukács szemléletmódjára viszont az egyetemesség a jellemző. Jézus nem csak a zsidó nép várakozásait teljesíti be, hanem az egész emberiség megváltója. Ezért az emberiség eredetéig, Ádámgig, sőt egészen a teremtő Istenig vezet vissza a családfát.

- Máté három szakaszra osztja a felsorolást: Ábrahámtól Dávidig, Dávidtól a babiloni fogságig és a babiloni fogságtól Jézusig. Mindhárom szakaszban 14 nemzedék található. A 14-es szám Dávid héber betűinek számértéke. A 3x 14-es elrendezéssel Máté minden bizonnyal Jézus dávidi származását akarja aláhúzni. Lukács, mint említettük, visszafelé haladva 77, azaz 7x11 nevet sorol fel. A hét a tökéletesség száma, a 11-es szám mögött pedig valószínűleg a zsidó apokaliptika áll, amely 12 világperiódusra osztja a történelmet. Jézussal tehát elérkezett az utolsó világperiódus, amit a végétélel és a történelem lezárása követ majd.
- A két nemzetségtábla a nevekben is jelentősen eltér egymástól. Ábrahámtól Dávidig a két lista kevés kivétellel azonos neveket tartalmaz, aminek alapja, hogy mindketten az ószövetséget használják forrásként. Dávidtól Szálátiélig viszont teljesen eltérő neveket találunk. Máté az ószövetségből ismert király listát követi Salamon vonalán. Lukács pedig Dávid másik fiának, Nátámgnak a családfáját kíséri nyomon, amely viszont nem található meg az Ószövetségben. Az eltérés legvalószínűbb magyarázata Jeremiás próféta egyik jövendölésére hivatkozik, amely szerint Jekoniás, a fogság előtti utolsó király fia, gyermektelen volt, tehát nem lehet a két listában közös Szálátiélg apja. A jövendölés így szól: „Amint igaz, hogy élek - mondja az Úr: Ha Jojakimnak, Júda királyának a fia, Jechonja pecsétgyűrű volna is a jobbomon, onnan is lerántanám... Ezt mondja az Úr: Így jegyezd fel ezt a férfit: „Germektelen”! Mint olyan valakit, aki szerencsétlen volt életében. Mert utódai közül egy sem ül Dávid trónjára, egyik sem uralkodhat Júda fölött.” (Jer 22,24.30). Tehát Salamon király vonala Jekoniással zsákutcába torkollik, ezért Lukács Dávid másik fiának, Nátámgnak a családfáját követi.
- Tudjuk továbbá, hogy Szent József Jézusnak nem test szerinti atyja, mégis mindkét evangélista József sarjaként tünteti fel Jézust. Ennek oka, hogy a zsidó gyakorlatnak megfelelően a törvény szerinti apa József volt, aki fiának fogadta el Jézust, és fiaként nevelte fel. Tehát Jézus nem törvénytelen gyermek. A törvénynek megfelelően örökbefogadó apa leszármazottjának kell őt tekinteni.
- Szent József atyja viszont nem azonos a két evangéliumban. Máté Jákobnak, Lukács pedig Élinek nevezi. A régi egyházi írók Julius Africanus (+240), vagyis a III. század óta a sógorsági házasság lehetőségével számoltak. Az ószövetségi törvény előírása szerint a gyermek nélkül

elhunyt férfi számára a testvérnek kell utódról gondoskodnia úgy, hogy feleségül veszi az özvegyet. Ezen új házasságból született fiúgyermek a törvény szerint az elhunyt testvér fia. Eme előírás szerint feltételezhető, hogy József természetes apja Jákob volt, törvény szerint apja viszont a korán elhunyt Éli. Ugyanezzel a módszerrel próbálják magyarázni az egyéb név eltérést is a két nemzetségtábla között. Mindez persze csak feltételezés, az igazi választ nem tudjuk.

- Érdekes apróság még, hogy Máté felsorolásában 4 asszony neve is szerepel férjük neve mellett: Támár, valószínűleg kánaáni nő, Juda ősatya menyecskéje, akitől megtagadják a kötelező sógorházasságot első két férje, Er és Onan halála után. Támár erre csellel apósától nyer fiú utódot. A másik asszony, Rácháb, rossz hírű jerikói pogány nő, aki befogadja József kéneseit és ezzel megmenti saját és rokonai életét az izraelita honfoglaláskor. A harmadik asszony, Rut, moábita nő, a róla elnevezett könyv főszereplője. Sógorsági házasság révén az izraelita Boáz felesége, Dávid király ükanyja lett. A negyedik asszony pedig Betsabe, a hettita Uriás felesége, akit Dávid király bűnös módon szerzett meg magának. Az ő gyermekük Salamon király. Felmerül a kérdés, miért került be ez a négy asszony, és pont ez a négy asszony Jézus családfájába. A legvalószínűbb magyarázat szerint példájuk azért kiemelendő, mert előre vetítik Jézus szűzi fogantatásának rendkívüli kegyelmi tényét. Mivel ez a négy asszony pogány származású volt, emberileg nem várt módon, Isten kegyelméből kerültek be Izrael vérkeringésébe, rendkívüli, kalandos módon jutottak utódhoz. Ugyanígy a Szűzanya Mária, bár zsidó származása nem vitatott, emberileg nem természetes módon lett anyává: férfit nem ismert, rendkívüli módon Isten kegyelméből lett a megváltó édesanyjává.

Jézus ősei

¹Jézus Krisztus, **Dávid fiának, Ábrahám fiának** nemzetségtáblája. ²Ábrahám nemzette Izsákot, Izsák nemzette Jákobot, Jákob nemzette Júdát és testvéreit. ³Júdának született Perc és Szerach, **Támártól**. Perc nemzette Hecromot, Hecrom nemzette Aramot. ⁴Aram nemzette Aminadabot, Aminadab nemzette Nachsont, Nachson nemzette Salmont. ⁵Salmonnak született Boász, **Ráchábtól**. Boásznak született Jobed, **Ruttól**. Jobed nemzette Izájt, ⁶Izáj nemzette Dávid királyt. Dávidnak született Salamon, Urija feleségétől. ⁷Salamon nemzette Rechabeámot, Rechabeám nemzette Abiját, Abija nemzette Azát. ⁸Aza nemzette Jozafátot, Jozafát nemzette Jorámot, Jorám nemzette Uziját. ⁹Uzija nemzette Jotámot, Jotám nemzette Acházt, Acház nemzette Hiszkiját. ¹⁰Hiszkija nemzette Manassét, Manasse nemzette Amont, Amon nemzette Joziját. ¹¹Jozija nemzette Jechonját és testvéreit - a Babilonba való elhurcoláskor. ¹²A Babilonba hurcolás után: Jechonja nemzette Sealtiel, Sealtiel nemzette Zerubbábelt. ¹³Zerubbábel nemzette Abihudot, Abihud nemzette Eljakimot. Eljakim nemzette Acort. ¹⁴Acor nemzette Cádokot, Cádok nemzette Achimot, Achim nemzette Eliudot. ¹⁵Eliud nemzette Eleazárt, Eleazár nemzette Mattant, Mattan nemzette Jákobot. ¹⁶Jákob nemzette Józsefet, Máriának a férjét, aki a Krisztusnak

nevezett Jézust szülte. ¹⁷Így a nemzedékek száma: Ábrahámától Dávidig **tizennégy nemzedék**, Dávidtól a Babilonba való elhurcolásig tizennégy nemzedék, és a Babilonba való elhurcolástól Krisztusig tizennégy nemzedék.

1. Jézus születése

¹⁸Jézus Krisztus születésének ez a története: Anyja, Mária, **Józsefnek** a jegyese, még mielőtt egybekeltek volna, úgy találtott, hogy gyermeket fogant a Szentlélektől. ¹⁹Férje, József **igaz ember volt**, nem akarta a nyilvánosság előtt megszégyeníteni, ezért úgy határozott, hogy titokban bocsátja el. ²⁰Míg ezen töprengett, megjelent neki álmában az Úr angyala, és így szólt hozzá: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet Máriát, hiszen a benne fogant élet a Szentlélektől van! ²¹Fiút szül, akit Jézusnak nevezel el, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.” ²²Ezek azért történtek, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavával mondott: ²³Íme a szűz fogan és fiát szül, **Emmánuel** lesz a neve. Ez azt jelenti: Velünk az Isten. ²⁴József erre fölébredt álmából és úgy tett, ahogy az Úr angyala parancsolta. Magához vette feleségét, ²⁵de nem ismerte meg, míg világra nem hozta fiát, akinek a Jézus nevet adta.

2.2. ÉJFÉLI MISE LK 2,1-14:

Szenteste. Karácsony. Az egyetlen ünnep, ami nevében is az estéhez, a sötétséghez kötődik. Nem mintha a sötétséget szeretnénk. A sötétségtől félünk. Hiába növekszik, terjeszkedik egyre, hiába akarja elhitetni, hogy nincs alternatívája. Mi lelkünk mélyén mindig is tudtuk és tudni fogjuk: a sötétség nem a mi otthonunk.

A sötétség a kontraszt anyag, amelyben láthatóvá válik a lényeg: Betlehem szelíd fénye, amely kétezer évvel ezelőtt fellángolt. Betlehem városa fénybe borult, és fénybe borít ma is minden várost és otthont.

Ahogy közeledik karácsony ünnepe, egyre inkább nő az igényünk a fényesség iránt. Az utcákat, a házakat évről évre szebb fényfüzerek árasztják el, és miközben növekszenek ezek a külső fények, vele együtt nő a vágyunk és fohászkodásunk: bárcsak a szívekben is egyre több lenne a fény, a lelkekben is növekedne a világosság.

Karácsonykor, szenteste, azt hiszem, beteljesedik, amire vágyunk. Igenis több lesz a fény a lelkekben: több lesz a megértés, több lesz az odafigyelés, több lesz a megbocsátás, több lesz a szeretet. Mindazok lelkében, akikhez eljut Betlehem fénye, az angyalszó és a pásztorének, s akiknek lelkében ezek nyomán felsejlik a sokszor elfeledett, letagadott igazság, hogy a mindeneket teremtő Isten minden embert, így engem is nagyon de nagyon szeret.

Még erősebb lesz ez a fény, ha a válasz is megszületik a lelkekben, ami válasz az angyalok szavára, a pásztorok énekére Betlehem fényére, hogy ezt az ártatlan, gyermekarcú Istent, én is szeretem

¹Azokban a napokban történt, hogy **Augustus** császár rendeletet adott ki, hogy az egész földkerekséget írják össze. ²Ez az első összeírás Quirinius, Szíria helytartója alatt volt. ³Mindenki elment a maga városába, hogy összeírják. ⁴József is fölment **Galilea** Názaret nevű városából Júdeába, Dávid városába, Betlehembe, mert Dávid házából és nemzetségéből származott, ⁵hogy összeírják jegyesével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt. ⁶Ott-tartózkodásuk alatt elérkezett a szülés ideje. ⁷Mária megszülte elsőszülött fiát, **bepólyálta és jászolba fektette**, mert nem jutott nekik hely a szálláson.

A pásztorok hódolata

⁸**Pásztorok** tanyáztak a vidéken kint a szabad ég alatt, és éjnek idején őrizték nyájukat. ⁹Egyszerre csak ott állt előttük az Úr **angyala**, és beragyogta őket az Úr dicsősége. Nagyon megijedtek. ¹⁰De az angyal így szólt hozzájuk: „Ne féljete! Íme, nagy örömet adok tudtul nektek és az lesz majd az egész népnek. ¹¹Ma megszületett a Megváltó nektek, Krisztus, az Úr, Dávid városában. ¹²Ez lesz a jel: Találtok egy jászolba fektett, bepólyált gyermeket.” ¹³Hirtelen mennyei seregek sokasága vette körül az angyalt, és dicsőítette az Istent ezekkel a szavakkal: ¹⁴**Dicsőség** a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarát embereinek!”

- Lukács minden igyekezetével a történelembe ágyazza Jézus születését, és igehirdetésének kezdetét.
- A születés történet teofánikus: megnyílik az ég, angyalok jelennek meg.
- A címzettek a legszegényebbek, akiket a pásztorok képviselnek.
- Dicsőség és békesség: mindkettő Isten ajándéka. A „jóakarát emberei” azok, akik felé megnyilvánul Isten jóakarata, akiket „nagyon szeret”.
- A jel, amit keresni kell: egy gyermek, pólyába takarva, jászolba fektetve.

2.3. PÁSZTOROK MISÉJE LK 2,15-20:

¹⁵Mihelyt az angyalok visszatértek a mennybe, a pásztorok így szóltak egymáshoz: „**Menjünk** el Betlehembe, hadd lássuk a valóra vált beszédet, amit az Úr tudunkra adott!” ¹⁶Gyorsan útra keltek, és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő gyermeket. ¹⁷Miután látták, az ezen gyermekről nekik mondtak alapján ismerték fel. ¹⁸Aki csak hallotta, csodálkozott a pásztorok beszédén. ¹⁹**Mária** meg mind emlékezetébe véste szavait és szívében

egyeztette.²⁰A pásztorok hazatértek, dicsőítették és magasztalták az Istent mindenért, amit csak hallottak, és úgy láttak, ahogy tudtul adták nekik.

- A perikópa az éjféλι mise folytatása.
- Jellemzői: készség, frissesség, az Istenre találás és a megosztás öröme.
-

2.4. ÜNNEPI MISE JN 1,1-18:

Előszó

¹Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige, ²ő volt kezdetben Istennél. ³Minden általa lett, nélküle semmi sem lett, ami lett. ⁴Benne az élet volt, s az élet volt az emberek világossága. ⁵A világosság világít a sötétségben, de a sötétség nem fogta fel. ⁶Föllépett egy ember, az Isten küldte, s János volt a neve. ⁷Azért jött, hogy tanúságot tegyen, tanúságot a világosságról, hogy mindenki higgyen általa. ⁸Nem ő volt a világosság, csak tanúságot kellett tennie a világosságról. ⁹(Az Ige) volt az igazi világosság, amely minden embert megvilágosít. ¹⁰A világba jött, a világban volt, általa lett a világ, mégsem ismerte föl a világ. ¹¹A tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be. ¹²Ám akik befogadták, azoknak hatalmat adott, hogy Isten gyermekei legyenek. Azoknak, akik hisznek nevében, ¹³akik nem a vérnek vagy a testnek a vágyából s nem is a férfi akaratából, hanem Istentől születtek. ¹⁴S az Ige testté lett, és közöttünk élt. Láttuk dicsőségét, az Atya Egyszülöttének dicsőségét, akit kegyelem és igazság tölt be. ¹⁵János tanúbizonyságot tett róla, amikor azt mondta: „Ez az, akiről hirdettem: Aki nyomomba lép, nagyobb nálam, mert előbb volt, mint én.” ¹⁶Mindannyian az ő teljességéből részesültünk, kegyelmet kegyelemre halmozva. ¹⁷Mert a törvényt Mózes közvetítette, a kegyelem és az igazság azonban Jézus Krisztus által lett osztályrészünk. ¹⁸Istent nem látta soha senki, az Egyszülött Fiú nyilatkoztatta ki, aki az Atya ölében van.

- János teológiát mond.
- Első szava megegyezik a Tóra első szavával.
- Bölcséleti úton a közelít, a Logosz tan felől. A kimondott szó közvetíti a tartalmat.
- Ez a Logosz: preegzisztens, egylényegű az Atyával, a Teremtő társa.
- Élet és világosság
- A világ és Isten gyermekei
- A törvény és Mózes – Kegyelem és igazság

2.5. SZENTCSALÁD VASÁRNAP MT 2,12-15.19-23:

¹²Mivel álmukban utasítást kaptak, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, más úton tértek vissza hazájukba.

Az egyiptomi menekülés

¹³Azután, hogy elmentek, megjelent Józsefnek álmában az Úr angyala, s ezt mondta neki: „Kelj föl, fogd a gyermeket és anyját, menekülj **Egyiptomba**, s maradj ott, amíg nem szólok, mert Heródes keresi a gyermeket, meg akarja ölni.” ¹⁴Fölkelt, s még akkor éjszaka fogta a gyermeket és anyját, és elmenekült Egyiptomba. ¹⁵Ott maradt Heródes haláláig. Így beteljesedett, amit a próféta szavával mondott az Úr: „Egyiptomból hívtam az én fiamat.”

(A betlehemi gyermekmészárlás

¹⁶Amikor Heródes látta, hogy a bölcsek kijátszották, haragra lobbant, és Betlehemben meg a környékén, minden fiúgyermeket megöletett, kétéves korig, a bölcsektől megtudott időnek megfelelően. ¹⁷Így beteljesedett, amit Jeremiás próféta jövendölt: ¹⁸Kiáltozás hallik Rámában, keserves sírás és jajgatás: Ráchel siratja fiait, s nem akar vigasztalódni, mert nincsenek többé.)

Visszatérés Egyiptomból

¹⁹Amikor Heródes meghalt, megjelent Egyiptomban álmában Józsefnek az Úr angyala, ²⁰és így szólt hozzá: „Kelj föl, fogd a gyermeket és anyját és menj Izrael földjére, mert meghaltak, akik a gyermek életére törtek!” ²¹Erre fölkelt, fogta a gyermeket és anyját, és Izrael földjére ment. ²²De amikor meghallotta, hogy Archelausz uralkodik Júdeában apja, Heródes után, félt odamenni, ezért egy álmában kapott utasításra Galilea tartományba költözött. ²³Odaérve Názáret városában telepedett le. Így teljesedett a próféták jövendölése: „Názáretinek fogják hívni.”

- A perikópa Máté sajátja. Jézus végigjárja a választott nép útját. Egyiptomból érkezik, mint Mózes.

2.6. ÚJÉV, MÁRIA ISTEN ANYJA LK 2,16-21:

¹⁶Gyorsan útra keltek, és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő gyermeket. ¹⁷Miután látták, az ezen gyermekről nekik mondtak alapján ismerték fel. ¹⁸Aki csak hallotta, csodálkozott a pásztorok beszédén. ¹⁹Mária meg mind emlékezetébe véste szavaikat és szívében egyeztette. ²⁰A pásztorok hazatértek, dicsőítették és magasztalták az Istent mindenért, amit csak hallottak, és úgy láttak, ahogy tudtul adták nekik.

A névadás

²¹Amikor eltelt a **nyolc nap** és körülmetélték, a Jézus nevet adták neki, ahogy az angyal nevezte, mielőtt még a méhben megfogamzott volna.

- A pásztorokkal újra az Istenre találás öröme Lukácstól.
- A nyolcadik nap karácsony után. A körülmetélés és névadás.

2.7. VÍZKERESZT MT 2,1-12:

- Máté karácsony elbeszélése különbözik Lukácsétól. Mária és József Betlehemben élnek, Jézus házban születik. A látogatók nem egyszerű pásztorok, hanem tanult mágusok.

A napkeleti bölcsek

¹Amikor a júdeai Betlehemben Heródes király idejében Jézus megszületett, **bölcsek jöttek napkeletről** Jeruzsálembe ²és kérdezősködtek: „Hol van a zsidók újszülött királya? Láttuk csillagát napkeleten s eljöttünk, hogy bemutassuk neki hódolatunkat.” ³Ennek hallatára Heródes király megriadt, s vele egész Jeruzsálem. ⁴Összehívta tehát a főpapokat és a nép írástudóit, és tudakozódott tőlük, hol kell a Messiásnak születnie. ⁵„Júda Betlehemében - válaszolták -, mert így jövendölt a próféta: ⁶Te Betlehem, Júda földje, egyáltalán nem vagy oly kicsi Júda nemzetségei közt, hisz belőled származik majd a vezér, aki népemnek, Izraelnek pásztora lesz.” ⁷Erre Heródes titokban magához hívatta a bölcseket és pontosan megtudakolta tőlük a **csillag** feltűnésének idejét. ⁸Aztán elküldte őket Betlehembe: „Menjetek - mondta -, s szerezzetek pontos értesülést a gyermek felől! Ha megtaláljátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenjek és hódoljak neki.” ⁹Azok meghallgatták a királyt és útra keltek. S lám, a csillag, amelyet napkeleten láttak, vezette őket, míg végre meg nem állt a hely fölött, ahol a gyermek volt. ¹⁰A csillagot megpillantva nagyon megörültek. ¹¹Bementek a házba, és meglátták a gyermeket anyjával, Máriával. Leborultak és hódoltak neki, majd elővették kincseiket s ajándékot adtak neki: **aranyat, tömjént és mirhát**. ¹²Mivel álmukban utasítást kaptak, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, más úton tértek vissza hazájukba.

- A görög szövegben „mágusok” (*mágoi*) szerepel, a számuk nincs megadva.
- A hagyomány királyokat kreált belőlük, talán a 72. Zsoltárra alapozva: *„Tarzisz és a szigetek királyai ajándékokat ajánlanak föl, az arabok és Sába királyai adományokat hoznak. És imádják őt az összes királyok, az összes nemzetek szolgálni fognak neki.”*
- Először Tertullianusnál találjuk, hogy a mágusok „királyként léptek föl”.
- Origenésznél jelenik meg először a hármas szám. Nevük a hatodik századtól terjedt el. Az ókori katakombák festményein a számuk 2, 3, 4 között változik.
- Csontjaikat, a hagyomány szerint, Szent Ilona hozta keletről Milánóba. Amikor Barbarossa Frigyes kifosztotta Milánót (1164), az ereklyéket a

kölni érseknek ajándékozta. A zarándokok özönlenni kezdtek Kölnbe, és katedrális kellett építeni a három király tiszteletére. Az ereklyetartóban, amit minden vízkeresztkor kinyitnak, három megkoronázott koponyát láthatunk.

- A mágus név a Kr.e. 5 századtól ismert. A méd törzs tagjai, mint papi osztály. Fővárosuk Ekbatána, a mai Hamadan. Más beszámolókból is ismert asztrológusok.
- Zarahusztra köztük telepszik meg, Kr. e. 600 körül, és tanítását nagyrészt átveszik: A Föld, bár az Isten teremtménye, a jó és a rossz, a világosság és a sötétség örök harcának tere. Végül a jó győzni fog, mert megszületik a szabadító, *Saoschjant*, aki megsemmisíti a rosszat, és megnyit egy új, örök világot. Akkor a halottak is föl fognak támadni.
- A zsidók is kapcsolatba kerültek ezzel a vallással. Az asszírok, amikor megszállták Izraelt (722), a lakosság egy részét a médek városaiba telepítette le. Dániel könyve említi a méd Dáriust (Kr.e. 539), akinek udvarában a próféta is szolgál. Fővárosa Ekbatána.. Az ApCsel is említi, hogy a pünkösdre felzarándokoltak között voltak „pártusok, médek és elamiták” (2,9).
- A csillag titkát évszázadok óta próbálják megfejteni. Először üstökösre gondoltak, de ma már tudott, hogy akkoriban csak a Halley üstökös volt látható, de túl korán Jézus születéséhez képest: Kr.e. 12 októbertől 11 februárjáig.
- A 12 és 15 századi zsidó tudósok a Jupiter és a Szaturnusz bolygók együttállásáról beszélnek a Halak csillagképben.
- Kepler 1603-ban figyelte meg ezt az együttállást, amit egy év múlva egy szupernova jelenség (csillagrobbanás) követet. Kepler azt hitte ez a két jelenség összetartozik, és ez így volt Jézus születésekor is.
- 1965-ben Konradin Ferrari d’Occhieppo megfejti a csillagegyüttállást: A Jupitert a mágusok az ég istenével, Ahura Mazdával azonosították. A Szaturnusz bolygó a zsidó nép bolygójának számított, aki Szaturnusz napját, a szombatot tisztelik. Ez a konstelláció Kr.e. 7 szeptember 15-én lett láthatóvá. Az út kábé nyolc hétig tartott. November 12-én napnyugta előtt Jeruzsálemből Betlehem felé tekintve látható volt ez a konstelláció, mintha csak arra mutatna, ahogy a

3. NAGYBÖJTI SZINTÉZIS

Ádám-Krisztus párhuzam

- Az üdvtörténet elején mind az Ó mind az Újszövetség esetében egy megkísértés történetet találunk
- A „jó és a rossz tudása”, ... a mindentudást jelenti...Más értelmezés szerint, erkölcsi önrendelkezést jelent:
- A természeti törvények esztelen, dacos áthágása a szabadság nevében öngyilkosság: senki nem sétálhat a szakadék felett, ... Az erkölcsi törvények átírása, és semmibe vétel szintén öngyilkosság, lassú, de annál fájdalmasabb önpusztítás és nemzethalál.
- Az első emberpárnak a bűn elkövetése után megnyílt a szeme. De az első, amire rájöttek nagy okosságukban az volt, hogy mezítelenek. Ezért bujkálniuk kell.
- Az öntörvényű ember ebbe a szorongó helyzetben vergődik, bujkál Isten elől, az emberek elől és önmaga elől.
- Nem ébred rá, hogy csak az Isten öltöztetheti fel, amint a meztelenül bujkáló Ádámot és Évát is felöltöztette.
-
- Jézus hármasság kísértést szenved, és hármasság, tehát teljes győzelmet arat a kísértő felett. A sátán őt is öntörvényűségre biztatja.
- Végig belesimul az Atya akaratába: azt keresi, az vezeti a megváltás munkálásában.
- Az emberi gonoszság végül őt is lemezteleníti. Az utolsó kép, amit Jézusról látunk, lemeztelenített teste a keresztfán. A meztelen igazság, amelynek nem kell elbujkálnia és szégyenkeznie, hanem ismét az öntörvényű ember szégyenül meg, és mellét verve megy haza.
- Nagyböjti feladatunk, hogy felismerjük mezítelenségünket, az öntörvényű és a túl okos ember ballépéseit, és engedjük, hogy Krisztus mezítelensége felöltöztessen bennünket.

Ábrahám-Krisztus párhuzam

- Ábrahám egy új kezdet. Isten kiválasztja őt, hogy nagy néppé, áldottá és minden nép számára az áldás forrásává tegye. Ezért Ábrahámnak ki kell vonulnia földjéről, rokonsága köréből és atyja házából.
- Miért nem lehet áldott és az áldás forrása Ábrahám a saját földjén, rokonai körében és atyja házában? Az ígélet szerint ők is részesülnek majd Ábrahámon keresztül az áldásban, amely minden népre, tehát majd rájuk is kiárad.

- A kivonulás nem fizikai valóságában a lényeges,
- A kiválasztó Isten szabad döntése, amely Ábrahámot áldottá teszi. A kivonulás pedig Ábrahám szabad döntése és tette,
- Isten kiválasztása, láthatóan a történetből, soha sem kirekesztő. Nem valakik ellen irányul, hanem mindenkire kihat összetartozásunk révén.
- Így az emberi válasz sem magánügy, a meghívás és az áldás elfogadása áldássá lesz mindenki számára.
- A kivonulás a megszokott életből, egyrészt a megtérés gesztusa. A megszokott fészekhez hozzátartoznak a megszokott bűnök is.
- A kivonulás ugyanakkor odafordulás is. Annak tudatosítása, hogy földemen, családom körében, atyám házában is én Istenhez tartozom.
- Isten kiválasztása folytatódik Jézus Krisztusban. Kiválasztja újra Ábrahám népét, Jákob nemzetségét, Júda törzsét és Dávid házát Jézus családjául, és a názáreti Máriát, Jézus anyjául.
- Az isteni ige megtestesüléséig nem egy családfa vezet, amit az evangélisták is rögzítenek, hanem egy áldás láncolat, szabad választások és szabad igenek hosszú láncolata.
- És az áldott Jézus maga is választ. Kiválasztja a sok tanítvány közül a tizenkettőt, a tizenkettőből most éppen hármat, és külön velük felmegy egy magas hegyre, hogy áldássá tegye őket.
- Részeséivé egy látomásnak, amely előre megmutatja feltámadását, szenvedése és halála utáni dicsőségét.
- A tanítványok pedig, akik szabadon követték Jézust, kivonultak földjükről, rokonságuk köréből, és atyjuk házából, első tanúi lettek a feltámadásnak, az áldott Krisztus győzelmének és dicsőségének, aki minden áldás forrása, és áldását áldott tanítványain keresztül minden néphez eljuttatja.
- A nagybőjt kivonulási ünnep. Ünnepeljük a minket meghívó Istent, és mérlegeljük szabad válaszainkat.

3.3 NAGYBŐJT 3. VASÁRNAPJA

Mózes-Krisztus párhuzam

- A 3. típus, az imádkozó, Istennel beszélgető ember típusa.
- Ennek legkiemelkedőbb ószövetségi alakja Mózes, aki szemtől-szemben beszélt az Istennel, mint barát a baráttal.
- Ezek a beszélgetések soha nem „magánjellegetek”, mindig a közösség javát szolgálják. Mózes Isten elé viszi a nép szükségletét, éhségét és szomjúságát, panaszát, lázadozását. Közvetíti Isten választát, aki gondoskodik a nép ételéről és italáról.
- Az újszövetség első számú imádkozó embere, maga az Úr Jézus Krisztus. Az ő eledele az, hogy keresse és megvalósítsa a Mennyei Atya akaratát.

- Jézus ugyanakkor szomjazik is. Szomjazza az asszony hitét – általában az emberek hitét, szeretetét, a bizalom légkörét szomjazzuk, hisz a másik erőforrás, támasz.
- A szamariai asszony újra az Ádámi ember típusa: bujkál bűnei, vagy inkább nyomorúsága miatt. Olyankor jön a kúthoz, amikor senki sincs ott.
- Jézus leleplezi az asszony meztelenségét, és az igazságba öltözteti. Ezzel megteremti a bizalom légkörét.
- De, van itt más baj is. Másik korlát, ami őt az Istentől elválasztja, és rögtön erre mutat. Ő nem mehet sem a Garizim hegyére, sem Jeruzsálembe, hogy Istent imádjá.
- Jézus ledönti ezt a korlátot is. Lélekben, vagyis bárhol és bármikor, imádhhatja az Atyát. A lélek, utalás lehet a Szentlélekre, az Igazság pedig Krisztusra.
- Ez Jézus megváltói tette, amely ledönti a korlátokat, amelyek elválasztanak Istentől és az emberektől.
- A böjt, az Istennel való beszélgetés ideje. Feltárja éhségünket az Atya szeretetére, és szomjúságunkat az emberi közösségre. A beszélgetésben lelepleződik meztelenségünk, és az igazságba öltözünk.
- Élő vízforrássá leszünk, amelyből mások is ihatnak, és forrássá válhatnak. Az imádkozó ember botjával rácsap a sziklára és vizet fakaszt belőle.

3.4. NAGYBÖJT 4. VASÁRNAPJA

Dávid - Krisztus párhuzam

- Ábrahám a hívők atyja. A hit hőse, története hősköltemény.
- Dávid az Isten-szeretők atyja és példája. Története líra és dráma. Szerelmi történet.
- Az ember a külsőt nézi, az Úr viszont a szívet. Dávid az Isten szíve szerint való király. Látjuk ennek magasságait és mélységeit.
- Dávid, végül is magányos hős. Bensőséges kapcsolata az Úrral örök ideál marad.
- Az újszövetség választott férfia Jézus: A szeretett Fiú, akiben a Mennyei Atyának kedve telt.
- Az evangéliumok ennek az szerelemnek drámáját mutatják be.
- Jézus erre a magányos kalandra és közösségre hív mindenkit. A vak meggyógyításának története ennek példája.
- Milyen magányos ez a vakon született. Magányosságát először vakasága okozta. Úgy gondolta, ha látna, feloldódna magányossága.
- De amikor megnyíltak szemei, és egyre jobban látni kezdett a lelki szemeivel is, és eljutott a hitre, magányossága még jobban fokozódott.
- Mint vakot már ismerték és elfogadták. De a csodás gyógyulást nem akarják elfogadni.

- Típusos eset ez. Jézus csodáit nem követte osztatlan elismerés, hanem a keményszívűség és a megátalkodottság próbálta elkenni, tagadni.
- A járókelők kétségbe vonták a meggyógyított személyazonosságát. Nem ez koldult itt, hanem valaki más.
- A farizeusok kétségbe vonták hogy egyáltalán vak volt.
- A szülők sem vállaltak vele közösséget, jobban féltek a kítaszítástól
- Kítaszítva, magányosan tántorog az utcán, amikor újra megszólítja őt a gyógyító. Hiszel -e az emberfiában? Ki az Uram, hogy higgyek benne? Hiszen már látod őt, meggyógyultak szemeid. Hiszek uram, és leborult előtt.
- Egyedül Jézus vállal vele közösséget, szemei nem a hamis földi közösségre nyíltak meg, amit a konvenciók és felszínes tisztelet tartanak össze, hanem az egyetlen, igazi mély közösségre Jézus Krisztussal.
- A keresztségre készülők elé tárja az egyház ezt a tapasztalatot: akiknek megnyílnak a szemei, kítaszított lesz ebben a világban.
- Ha vakok volnánk, elfogadna minket a vak világ egy hamis, bűnös összekacsintással.
- De mint látókat kítaszít minket a világ. Magányosak vagyunk.
- Kítaszít különböző formában az ismerősök köre, a munkahely, vagy akár a család is. Nem vállal velünk közösséget, legalábbis ebben nem. Pedig ez a legfontosabb.
- A hívő ember magányos. Hiába ülünk itt egymás mellett a tömött sorokban. Nem vagyunk igazi közösségben egymással, mert van **a hitben valami közölhetetlen**, valami, amit nem lehet átadni és megosztani, hiába hangoznak el néha szép tanúság tételek.
- Magányunkban az Emberfia az, aki ránk talál, és néven szólít, azon a néven, amit csak ő ismer. Ő oldja fel magányosságunkat, az ő lába elé borulunk megvallva hitünket.
- Szomorú ez a magányosság? Éppen hogy örömteli. Mert már elővételezi az igazi közösséget, amit most még csak egyedül Jézus lábainál tapasztalunk meg. Ez lesz a mennyország, a boldogság teljessége, amikor lehullnak a korlátok, és ilyen mély közösségre lépünk egymással, amikor teljesen megnyílnak a szemeink, és úgy látjuk egymást, azzal a látással, ahogy az Emberfia lát minket, és egy közös összeborulásban valljuk meg hitünket.

4.5. NAGYBÖJT 5. VASÁRNAPJA

Izrael-Krisztus párhuzam

- Izrael sorsa a pászka, átmenet a rabságból a szabadságba, a halálból a feltámadásra.
- Az Egyiptomból való szabadulás Isten nagy tette, örök hivatkozás alap, felhívás a megújulásra. Isten nagy árat fizetett értünk

- Ezekiel a fogságot már a halál állapotához, a szabadulást pedig a feltámadáshoz hasonlítja.
- Jézus és a Keresztények pászkája átmenet a halálból a feltámadásra.
- A hitünkben döntő előrelépés csak halálunkkor következik be.
- Amíg élünk, nincs szükségünk Istenre.
- Amíg élünk, megélhetésre van szükségünk, arra a kevéske nyugdíjra, vagy búsás jövedelemre, egészségre van szükségünk, emberre, asszonyra van szükségünk, gyermekekre, szórakozásra, véget nem érő filmsorozatokra.
- Ha kimegyünk az ajtón, vajon miről kezdenek beszélni, talán folytatják a prédikáció gondolatait. Nem. Elkezdődik a panaszkodás, az aggodalmaskodás egészségünkért, a gyermekekért, politizálunk, és halálra izguljuk magunkat, vajon mi lesz Eszmeraldával a 145.részben.
- Csak ha megérint a halál közelsége, akkor vesszük igazán komolyan Istent. Ott már nem érdekel semmi, nem segíthet senki csak az Isten.
- És Isten megengedi ezt a halált, megengedi, hogy mindent elveszítsünk, hogy egészen az övé legyünk.
- Ezért nem siet Jézus a beteg Lázárhoz, hogy meggyógyítsa.
- Nem meggyógyítani akarja, hanem feltámasztani.
- Egy új Lázárt akar. Nem a régit korrigált változatban.
- A veszteségek visznek igazán közel Istenhez. Sokszor meg kell halnunk lelki értelemben is, és Isten engedi ezt a halált, hogy feltámaszthasson, hogy mindent elveszítve végre őrá figyeljünk.
- Nem ezt a földi, hiányos életet akarja foldozgatni, minél tovább fenntartani. Ezt mi akarjuk. Ő új eget és új földet akar, halál után feltámadást.

3.6 VIRÁGVASÁRNAP

Ebed Jahve-Krisztus, a szenvedő szolga

- A szolga értelmezései: korporatív: Izrael, Izrael én tudata. Személyes: Dávid, Jozija, Joachin, maga a próféta.
- A szenvedés fejlődése: a bűn büntetése (Ádám és Éva). Nevelő erő és misztérium (Jób). Üdvösségszerző áldozat (Ebed – Jahve dalok).
- **4. Ebed-Jahve dal: 52,13-53,12: A szenvedés által megdicsőülő szolga**
  - o Jahve bejelenti a szenvedő szolga diadalát (52,13-15)
    - A szemtanúk vallomása (53,1-11a)
      - Megvetett volt, a fájdalmak férfija
      - Istentől megvertnek nézték, pedig mindenki betegségét hordozta
      - Mások bűnei miatt szenvedett
      - Alázattal és némán viselte a szenvedést
      - A gonoszok közé temették el, bár ártatlan volt
      - Az Úr adta oda engesztelő áldozatul.

- Jahve záróbeszéde (53,11b-12)
  - A szolga engesztelő szenvedése mindenkit megigazulttá tett (sokak = mindenki).
- Jn: Jézus kereszthalála engesztelő áldozat:
  - Ő az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit.
  - „Jobb, ha egy ember hal meg a népért...” (Jn 11, 50).

- A szenvedés mint szolgálat

Mark 10:43 οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὅς ἂν θέλη μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν ἔσται ὑμῶν διάκονος,

⁴³*De nem így van közöttetek, hanem aki nagy akar lenni köztetek, legyen a szolgátok,*

Mark 10:44 καὶ ὅς ἂν θέλη ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔσται πάντων δοῦλος·

⁴⁴*És aki köztetek első akar lenni, legyen mindenkinek a szolgája.*

- Az apostolok kérése nem feltétlenül negatív, ők Péterrel a belső kör, ezt az állapotot akarják stabilizálni, a szenvedés, amiről Jézus épp e szakasz előtt harmadszor jövendöl, ne szakítsa el őket.
- Tudjátok-e mire vállalkoztok? A kérdés miattunk hangzik el. Az apostolok készek vállalni a szenvedés kelyhét, és isznak is belőle. Könnyű osztozni Jézussal a sikerek idején. Készek vagyunk-e osztozni szenvedéseiben is. Felismerjük-e akkor is a közösséget övele?
- A szolgálat kettős értelme: diakonosz: szabad szolga, szabadon rendelkezik életével és javaival. Szabadon fel is adhatja a szolgálatot. Dülös a teljesen alávetett szolga. Ez utóbbit vállalja és kéri Jézus.
- Jézus jobbán és balján végül a két rablót találjuk a kereszten. Velük tudunk azonosulni. Jézusra nézve dehonesztáló társaságuk: a bűnösök közé sorolták. A rablók számára megtisztelő. Az apostolok nagyságát nem érhetjük el, de a rablókkal mégiscsak felérünk. A jobb és bal oldal Jézus mellett nekünk készített.
- **A szenvedés királyi méltóság**
- Jézus királyi címe csak a szenvedéstörténetben teljesedik ki.
- Ezt a címet gúnynak szánják, a gúny azonban visszájára fordul. Csak aki Jézusi, odaadó lelkülettel viseli a királyi címet, az méltó rá, mindenki más csak gúnyt űz belőle.
- Jézus a szenvedésben bizonyul királynak: önmagát uralja, és életét adja juhaiért. Előttünk jár mint a király-pásztor, és mi ugyanezt az utat járjuk végig, nem Jézus tökéletességével, hanem a jobb lator alázatával.
- **A sema imádság alapján (MTörv 6,2-6)**
- Kétszer halljuk a *S^ema yisra 'él* kezdetű imádságot, a két szövetség közvetítőjének, Mózesnek és Jézusnak a szájából.

- Az ima az egész embert átható Isten-szeretetről szól:
  - לֵבָב *lébáb* = szív, az ember belső világa: Szeresd az urat a szív teljességével, járja át érzelmeidet, gondolataidat és döntéseidet.
  - נֶפֶשׁ *nefes* = lélek, életető lehelet, az ember mint élőlény (biológiai valóság): Isten szeretete járja át mindazt, ami az élet fenntartását szolgálja
  - מְאֹד *Me'ód* = nagyság, erő, az ember javai: Isten szeretete járja át az emberi munkát és fáradozást.
  - διαβολα = értelem, betoldás Mk 12,30-ban a TM-hez képest. A hellenizmus hatása az értelem, mint emberi tulajdonság kiemelése.
- Az ima értelmezési kulcs, dekoder is egyben:
  - MTörv-ben a Deuteronomiumi törvénygyűjtemény bevezetése. Egyfajta *captatio benevolentiae*: a törvény nem áll szemben az ember érdekeivel, hanem az Isten szeretetének egy újabb jele. Értelmezni is a szeretet szellemében kell a törvényeket.
  - Márknál a passió bevezetése. Jézus kereszthalálával viszi tökéletességre az Isten és a felebarát iránti szeretetet.
  - A keresztény olvasó tanulságai:
    - szeretni nem lehet szenvedés nélkül. Mégis követjük Jézus útját, és vállaljuk az áldozatokat azokért, akiket szeretünk. Nem mondjuk a passióra: mi majd okosabbak leszünk, és nem hagyjuk, hogy kihasználjanak.
    - Ha lemondunk a szenvedéssel járó szeretetről, az maga lesz a szenvedés. Akik nem tudtak áldozatot hozni Istenért és felebarátaikért, még inkább szenvednek. Amit azzal nyernek, hogy lemondnak a szeretetről, nem teszi őket boldoggá.
  - Az Ószövetség áldozatai helyébe, Jézus áldozata lép. A keresztény hívek a szeretetet áldozatát ünneplik és követik minden nap.
- **A szenvedés mint szülés**
- A János evangélium a kereszt szenvedését a gyermeket szülő asszony fájdalmához hasonlítja: „Az asszony is szomorú, aki szül, mert elérkezett az órája. Amikor azonban megszületik a gyermeke, azon való örömeiben, hogy ember született a világra, nem gondol többé a gyötrelmeire.” (16,21)
- A feltámadott Jézus gyermekeknek hívja tanítványait, akik szenvedése árán születtek újjá: „Gyermekek, nincs valami ennivalótok?”
- **A gazdag ifjú (Mk 10,17)**
- Jézus két válasza a két szövetséget jelképezi. Az ószövetség a törvénytartó szeretet, az újszövetség az önfeláldozó szeretet Jézus példája alapján.

4. Húsvéti szintézis

4.1. HÚSVÉT I. VASÁRNAPJA

Hit és feltámadás

Lassan már túljutott a világ a racionális kor hitet kifigurázó időszakán, és egyre inkább bevallja: az ember csak úgy képes lelkileg stabil maradni, ha tud hinni valakiben vagy valamiben. Ugyan ma is elhangzik még néha a száraz, kézzel fogható tények előtti meghajlásként, hogy „hinni, a templomban szokás”. Mégis, rendkívül kevés az a dolog az életünk során, amiről tényleges, kézzelfogható tapasztalatunk, százszázalékos bizonyosságunk van. A valóság jelentősebb részét a hitben ragadjuk meg.

A hit először is ösbizalom önmagunkban, a teremtett világban, az emberiségben, a természetfeletti létezőben. Anélkül állandó rettegésben élhetnénk: jaj, mikor omlik össze a vérkeringésünk, mikor dől ránk a fal, nyílik meg alattunk a föld, mikor támad ránk valami vadállat, vagy ellenséges emberi lény? Hisszük, hogy a nagy világmindenségben, bár néha történnek katasztrófák, mégis minden dolog alapvetően jól működik, és jól teljesíti feladatát. Bízunk önmagunkban, hogy a ránk rótt feladatokat teljesíteni tudjuk, bízunk a másik emberben, hogy jól végzi munkáját, ezért nem robban fel a gép közelünkben, nem mérgezik meg az ételünket és vizünket.

A hit másodszor tanulási folyamat. A világról kapott legtöbb információt nem áll módunkban, és nem is akarjuk ellenőrizni. Nem mérjük meg a Nap Föld távolságot, a Monte Everest magasságát, a Mariana-árok mélységét. Bízunk abban, hogy ezt már valaki hitelesen kiszámolta, egyszerűen csak elfogadjuk a tényeket, történelmi, földrajzi, biológiai, kémiai adatokat. Az előttünk járók vezetnek minket az ismeretek útján, mi pedig hittel követjük őket.

A hit legmélyebb szintje a teljes ráhagyatkozás. Egzisztenciális döntés valaki, vagy valami mellett. Hivatásválasztás, házasság, papság. Egy belülről megérintő vágy és vonzalom folytán, teljes szívvel elkötelezzük magunkat valaki, vagy valamilyen ügy mellett, holott nincs a kezünkben semmiféle garancia, teljes bizonyosság arra nézve, hogy választásunk csakugyan helyes és boldogító lesz-e.

Az Evangéliumokat olvasgatva tetten érhetjük a hitnek mindhárom fokozatát. Jézus követése szavainak hallgatása és befogadása feltételez egy őszinte ösbizalmat. Meghallgatom ezt az embert! Nem mindenki tódult hozzá, sokan legyintettek rá, bár hallottak a jelekről és a szavak erejéről, de nem volt bennük természetes nyitottság és igazságkeresés. Aki nyitott szívvel, bizalommal hallgatta őt, az lassan elindult a tanulás útján, újabb és újabb élmények, szavak, újabb és újabb meglátásokat érleltek meg bennük. S végül eljött a döntés órája: kész vagyok-e, ha kell minden elhagyva, a nyomába szegődni, s vállalni vele a

bizonytalan tanítványi létet, majd a kereszt gyalázatát, amit csak később, a feltámadás fénye világít meg?

Ez az a pont, ahol legtöbbször megjelenik a hit témája az Újszövetségében: Jézus feltámadása a halálból, ami igazolja őt az emberek előtt, igazolja a kereszt gyalázatát, és értelmet ad a Krisztust követő kereszthordozásnak. Hit és feltámadás együtt járó fogalmak. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy nincs hit feltámadás nélkül, és nincs feltámadás hit nélkül. „Ha Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk és hiábavaló a ti hitetek²” – írja az Apostol, „...mert még mindig bűneitekben vagytok”³ nem történt meg a megváltás. A feltámadás reménye nélkül a hit értelmetlen hajbókolás, akkor már inkább igaza van a pogányoknak, akik azt mondják: „Együnk, igyunk, mert holnap úgylis meghalunk!”⁴ A keresztény hit tehát értelmetlen a feltámadás reménye nélkül.

De fordítva is igaz. Jézus feltámadása, bár történelmi esemény, el lehet menni mellette közömbösen, mint az összes többi történelmi állítás mellett. Jézus feltámadása a hit eseménye, a személyes hitben válik sorsfordító valósággá. Ezért mondhatjuk: „Jézus addig nem támadt fel, amíg bennem fel nem támad a hit által”. A húsvéti időszak olvasmányai ezeket az összefüggéseket boncolgatják. Végig követve annak vasárnapi evangéliumait szeretném bemutatni ebben a kis előadásban, hogyan mélyül el a hit tartalma Jézus feltámadásának fényében, a húsvét és a pünkösöd összefüggésében.

Húsvét vasárnapja csupa mozgalmasság. Mindenki fut, szalad: Mária (Magdolna) amikor meglátja asszonytársaival, hogy valaki elmozdította a követ Jézus sírjától, elfut Simon Péterhez, és a másik tanítványhoz, akit Jézus szeretett. Péter és a másik tanítvány egymással versengve szaladnak az üres sírhoz⁵. Mire való az a nagy sietség? Ezek az emberek a legértékesebb dologért, a hitükért futnak. A hitükért, amit megtépáztak a nagyhét eseményei: Jézussal együtt, az aljas gyilkosok, a tanítványok hitét, és reményeit is és megtiporták. Sok minden kikezdi és megtépázza a mi hitünket is az élet forgatagában, gonosz emberek, egyéni kudarcok és tragédiák, de mégis a legnagyobb tragédia az, ha mindez elveszi a kedvünket, élni akarásunkat, hitünket. Ezért futunk mi is Péterrel, Jánossal és Máriával, hogy feltámadás örömeiben megújulva visszacapjunk megtépázott hitünket.

4.2. HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA

A húsvét – új teremtés

Húsvét második vasárnapja a teremtésé. A zárt ajtók mögött bujkáló tanítványok egy életképtelen test képét mutatják. A Feltámadott megjelenik köztük a béke üzenetével, ami a test és a lélek teljes harmóniájára utal. Rájuk lehel, és átadja a

---

² 1Kor 15,14

³ 1Kor 15,17

⁴ 1Kor 15,32

⁵ Jn 20,1-9

Szentlelket, az élet lelkét, amely ott lebegett már a teremtéskor a vizek felett és a semmiből létrehozta a mindenséget. Most a semmi partján lebegő tanítványokat tölti el, kelti életre, és általuk majd mindazokat, akikkel közlik a bűntől való feloldozást⁶. Tamás ekkor még nincs jelen, a többiek beszámolója pedig nem kelti életre hitét. Be akar hatolni a sebekbe, mint a vak, aki a tapintás által tájékozódik. S Jézus megadja neki a lehetőséget, és odanyújtja átszúrt oldalát, miután újra megjelenik nekik, a szó szerinti görög szövegben: „a zárt ajtók Jézusa”. Tamás hite is életre kell. Megszületik, mint az asszony Ádám oldalából, az egyház, az új asszony hite is Jézus átszúrt oldalából: „Én Uram, én Istenem”. Mindebből megértjük: tíz ember egybehangzó vallomása is kevés a hit felébresztéséhez. De ahová belép a „zárt ajtók Jézusa”, és aki előtt megnyitja oldalát, ott ajándék képen megszületik a hit, mint belénk teremtett csoda.

4.3. HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA

Húsvét – A szeretet győzelme

A harmadik húsvéti vasárnap a szereteté. A C év perikópáját követve, János evangéliumában Jézus és Péter egymásra talál. Pétert úgy ismertük meg eddig, mint a hit emberét, akinek hitvallása az egyház kősziklája⁷. Mégis, háromszor tagadja meg Jézust. A háromszoros tagadás nem feltétlenül csak egzisztenciális félelemből fakad, hanem mutatja az események hatására a hit elbizonytalanodását is. Péter hite elbizonytalanodott, de szeretete nem. Továbbra is ott van mély empátiával Jézus nyomában. A kiengesztelődés szívszorító eseményében a Galileai tenger partján ezért Jézus nem Péter hite, hanem szeretete irányából közelít.⁸ János két igével játszik, az amúgy gazdag magyar nyelv mindkettőt „szeretni” jelentéssel fordítja, így nem érzékelhető a párbeszéd igazi drámája. Az ige, amivel Jézus kérdez, az „agapaó”, értelmi döntésen alapuló elismerést, odafordulást, csodálatot, elköteleződést jelent valaki vagy valami iránt. Az Újszövetség túlnyomórészt ezt a terminust használja a „szeretetre”. Így már megértjük, hogyan lehet azt parancsba adni, minden emberre, még az ellenségre is kiterjesztve. Az érzelmeknek nem lehet parancsolni, de értelmi döntést lehet hozni minden érték mellett, még akkor is, ha ellenérzéseink vannak vele szemben. Jézus ezzel kérdez, értelmén és hiten alapuló újradöntést kíván, Péter azonban a „fileó” igével válaszol, ami sokkal ritkább az Újszövetségben, és érzelmi alapon támadt szeretetet jelent. A szív odahajlását. Péter nem csak hisz Jézusban, nemcsak csodálja, elismeri mint legfőbb értéket és igazságot. Péter ezt a Jézust szereti is a szív odahajlásával. A szópárbaj megismétlődik, de harmadszorra már Jézus is a „fileó” igével kérdez, és Péter megrendül. Nem pusztán azért, mert Jézus háromszor kérdez, és ez talán eszébe juttatja háromszoros tagadását. Azért rendül meg, mert Jézus feloldja a viszonylagos távolságtartást, amelyet az „agapaó” ige

---

⁶ Jn 20,19-31

⁷ Mt 16,18

⁸ Jn 21,1-19

hordoz, és egészen közel engedi magához, elfogadja szeretetét. Hitünk a szeretetben bontakozik ki, ami sokszor csak jól megértett és helyesnek tartott gyakorlatok, szertartások ismétlését jelenti, az értelem hódolatát a megismert igazságok előtt. De mi a szív emberei is vagyunk, és akkor leszünk igazán boldogok, ha a hitből fakadó édes érzések ajándékát is megkapjuk. A hit ajándékát tehát kiegészíti a szeretet ajándéka.

4.4 HÚSVÉT 4. VASÁRNAPJA

Húsvét – megismerés

A negyedik húsvéti vasárnap a megismerésé. A Feltámadt Jézus, a hit Krisztusa, nyájának Jó pásztora, aki ismeri juhait, és juhait ismerik őt⁹. A júdeai pásztorok nem terelő juhászok. Mi Magyarországon dús legelőkkel bírunk, a juhok szétszaladnak rajta, a juhásznak pedig az a dolga, hogy a szétszéledő nyáját összeterelje és egyben tartsa. Júdeában a legelő és a víz ritka kincs. A táj sivatagos pusztaság, kopár hegyvidék. Csak a pásztor tudja, merre érdemes elindulni, és a juhok mennek a nyomába. A pásztor elöl halad, nótázgatva, füttyögetve csalogatja a bárányokat, s ők ismerik jelzéseit, és bizvást mennek utána, mert tudják, ahová ő megy, ott biztos legelőt és forrásvizet találnak. Jézus nyájának jó pásztora, juhait ismerik hangját. Ez a hívők hit érzéke, amely a megismerésen alapul. A megismerés bibliai értelme egyesülést jelent, mind testi, mind lelki, szellemi értelemben. Aki nem akar megismerni, nem akar egyre jobban egyé válni, az nem jut el a hitre. Az ember azzá válik, amit megeszik. Ez igaz mind testi, mind lelki-szellemi értelemben. Az egészséges étel egészségessé, erőssé, az egészségtelen étel pedig beteggé teszi a szervezetünket. Lelki értelemben is, amit tanulunk, olvasunk, ami információ eljut hozzánk az éter hullámain, az mind hatással van ránk, formál rajtunk valamit: jó, vagy rossz irányban. Mi a hitben Krisztussal táplálkozunk. Szavai, melyek lelki olvasmányok, szentbeszédnek révén jutnak el hozzánk, építik szellemünket. Kenyérre lett Teste az Oltáriszentségben táplálja lelkünket, és egyre inkább Krisztusivá formálja.

4.5. HÚSVÉT ÖTÖDIK VASÁRNAPJA

Húsvét - közösség

Az ötödik húsvéti vasárnap a hívő közösség alapját ismerjük meg. Ez az alap megint csak a szeretet. Ahogy Krisztushoz, a főhöz ez a szál fűz minket, ugyanez a szál a krisztusi közösség megtartó ereje is. A mintáját is megismerjük a közösségmegtartó szeretetnek. Ez a minta Jézus szeretete: „Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást!”¹⁰ Milyen is ez a szeretet? Azt János evangélista az utolsó vacsora bevezető elbeszélésében, a lábmosás történetében

---

⁹ Jn 10,27-30

¹⁰ Jn 13,31-35

írja le¹¹. A tanítványok összegyűlnek lassan Jézussal az emeleti teremben. Az érkező vendégeknek a szolga nyújt vizet, hogy megmoshassák lábukat. De, mivel a teremben nincs erre a feladatra kijelölt szolga, csak a Mester és a tanítványok, a szokásos lábmosás elmarad. Jézus észreveszi ezt a zavart, és levéve felső ruháját maga kezdi el mosni tanítványai lábát. Magyarázataiban értelmezi is azt, amit tesz, és ez egyben egész küldetésének is az értelmezése: „Ha Ő, az Úr és Mester megmosta tanítványai lábát, akkor nekik is ugyanezt kell tenniük.” Jézus egész küldetése szolgálat. A hitben elnyert tanítványi lét sem arra való, hogy mások fölé emeljen minket, hanem az a szolgáló szeretetre való meghívás. Hitünk a szolgáló szeretetben tevékeny.

4.6. URUNK MENNYBEMENETELE

Közelség - távolság

A mennybemenetel ünnepe kapcsán a távolság és a közelség dinamikáját éljük át a hitben. Vannak távoli helyek a Földön és a világmindenségben, ahová valóságosan talán soha nem jutunk el, de ha behunyjuk a szemünket, egy szempillantás alatt ott vagyunk a Himalája csúcsán, vagy lógatjuk lábunkat a sós tengervízbe. Vannak számunkra kedves személyek, akik térben esetleg nagyon távol kerülnek tőlünk egy időre, de megint csak egy szemhunyásnyi pillanat, és lélekben magunk mellett érezzük őket. Ez a hatalmunk, még a halálon is úrrá tesz, s itt tudjuk tartani magunk mellett elhunyt szeretteinket. Jézus mennybemenetelével átlép egy másik térbe, testi, látható jelenlétével. Mégsem az elszakadás gyötrelme az, ami eltölti ennek kapcsán az egyházat, hanem annak az öröme, hogy új módokon tapasztalhatjuk meg jelenlétét lelkünkben és az egyházi közösségben. Ezt a jelenlétet a Szentlélek valósítja meg bennünk, akit eltávoztatása kapcsán Jézus megígér nekünk.¹² S a pünkösöd állandósítja ezt az örömet. Jézus új módon, örökre velünk marad. Ugyanaz a Lélek munkálkodik bennünk, amely Benne munkálkodott. Sokrétű hatását sokféleképpen fejti ki bennünk és közöttünk. Legfőképpen a Szentségeiben. A pap Jézus eszköze és nyelve. Általa Jézus az, aki kereszttel, megerősít a Szentlélekben, táplál Testével, feloldoz bűneink alól, mellettünk áll betegségünkben, és segít élethivatásunk betöltésében. Mindezt a hitben fogadjuk be és ragadjuk meg, áthidalva a földi lét és az örökkévalóság távolságát.

Ily módon kibontva húsvéti hitünk tartalmát megértjük az apostolok ujjongását, átalakulását Jézus feltámadása nyomán, és lélekben velük együtt futunk mi is a hitünkért. Ezt az élményt befejezésként versben szeretném elmondani, aminek címe: Hajnali rohanás.

---

¹¹ Jn 13,1-17

¹² Lk 24,46-53

<p>Hajnali rohanás</p> <p>Senki nem kérdi: Hová szaladtok? Ily korai órán Mi elől loholtok?</p> <p>Senki nem kérdi Álmos utcákon Kutyák bús nyugalmát Mért zavarjátok?</p> <p>Senki nem lát Senki nem kérdez Alszik még a város Mindent bevégezett</p> <p>Alszik ünnep után Túl van a kereszten Kijátszva Pilátust Elvette hitetek</p> <p>Elvette hitetek Lánggyújtó szikráját Bezárta örökre Igéző ajakát</p> <p>Letörte csodái Éltető erejét Semmivé tette Lelketek mindenét</p> <p>Nevetség, gúny tárgya Akit követtetek Otthagya szülőt Asszonyt és gyereket</p> <p>Házat, halászbárkát Földi reményeket Hiába volt minden Minden értelmetlen</p>	<p>Alszik még a város Vagy inkább halódik Megölte hitetek Még sem nyert semmit</p> <p>Alvása lett mélyebb S talán nyugodtabb Más se higgyen Benne Ha nekünk célt nem adhat!</p> <p>Haljunk meg együtt A reménytelenségben! Ne gyűjtson tüzet Ki maga is eléghet!</p> <p>Aludjon a láng A hit is szunnyadjon! Éljen az észlény Ki nem ámul csodákon!</p> <p>Önmagában bízik Vagy meghal konokul Hitet irtva büszkén Aljas gyilkosul</p> <p>Aljas gyilkos az Ki más hitére tör Virágra tapos Mert ég felé nő</p> <p>Zajba takar madárdalt Növeli a homályt Epét önt jóságra Falat húz, árkot ás</p> <p>Senki nem kérdi: Hová szaladtok? Az alvó várossal Miert nem szunnyadtok?</p>	<p>Nem volt még elég A megleckéztetés? Esztelen lények Ennyi nem volt elég?</p> <p>Mivel érveljünk még? Hol van büszkeségtek? Bevégeztük, vége! Mért nem látjátok be?</p> <p>Ti csak aludjatok! De mi már szaladunk Nem valaki elől Hitünkért futunk</p> <p>Elorzott álomért Bezárt igazságért Letarolt virágért Fojtott madárdalért</p> <p>Tétova jelre Asszonyi beszédre Visznek lábaink Ki a temetőbe</p> <p>Üres sírba nézünk Otthagyt gyoölcsokra Zavart szívünk reszket Mégis igaz volna?</p> <p>Halotti lepleken Új hit születik Mit bevégeztetek Csak most kezdődik</p> <p>(Török László)</p>
---	---	---

